

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

**UȘAK BAŞÇASINDA GAGAUZ HEM ROMIN DİLLERİN
PARALEL ÜÜRENMESİ İÇİN**

KURİKULUM

(orta, büyük hem hazırlık grupalarına deyni)

Kișinêu, 2019

Moldovadan Evropa Pedagogların Millet Birlii (ANTEM), diil pravitelstvo, diil politika, gelirgetirmeyän organizaŋiyasıdır.

Vatandaşlık integraŋiyasını kolaylaştıran, kulturalı, halklı hem profesional, halklararasındakı saburluuna yardım edän, bir uygun lingvistika ortalı üüredän hem yaradan, bunnar **ANTEM**'in göreviyidir.

Avtorlar:

Ana Stoletneaia, gagauz dili kafedrasında baş üüretmen, Komrat Devlet Universiteti;

İulia Belanciu, Üretim, kultura hem aaraştırma müdürü, üretim aaraştırmalarında master;

Alexandra Barbăneagră pedagogika bilimnerindä doktor, konferenŋiar universitar;

Lucia Cucu, ANTEM'in müdürü, üretim önetimindä master;

Ala Zavadschi, filologiya bilimnerindä doktor, konferenŋiar universitar;

Liuba Petrenco, pedagogika bilimnerindä doktor, konferenŋiar universitar.

Bu gid Moldovanın Millet Azannıkları için Dil Üüretmesi Programasının içindä basıldı, ANTEM'in tarafından uygulandı.

Bu basıma Olanda Pravitelstvosunun hem Millet Azannıkların Üüsek Komisarı OSCE tarafından finans yardımını verildi.

ANTEM avtorluk hakını rezervalêr, eer didaktika materialın basılması komerŋiyalık neetinnän yapılsaydı.

Moldovadan Evropa Pedagogların Millet Birlii (ANTEM), diil pravitelstvo, diil politika, gelirgetirmeyän organizaŋiyasıdır.

Vatandaşlık integraŋiyasını kolaylaştıran, kulturalı, halklı hem profesional, halklararasındakı saburluuna yardım edän, bir uygun lingvistika ortalı üüredän hem yaradan, bunnar **ANTEM**'in göreviyidir.

Reŋzentlär:

Redaktor: Mariya Mavrodi, Gagauziyanın *M. V. Maruneviçin* adına Bilim-aaraştırma Merkezi, baş bilim aaraştırmacı.

ANTEM Gagauziya Üretim Bakannına, uşak başçasında müdürlerinä, romın hem gagauz dillerindä üüredicilerinä şükür eder, ki kendi tekliflerinnän yardımcı oldular iileştirmää romın hem gagauz dillerinin paralel üürenilmesi için verili Kurikulumu.

Üüredicilär: *Lüdmila Berber, Svetlana ..., Nedälko Natalia, Patraman Olga etc.*

İÇİNDEKİLÄR

Önsöz.....	.....
1. Kurikulumun konseptiyası.....	.....
2. Predmetin speşifika kompetenşiyaları.....	.....
3. Predmetin administratşiya etmesi.....	.....
3.1. Saatlara görä içindelik birimnerin yaklaşık paylaştırması.....	.....
3.2. Grupalarda çalışmak için saatların payedilmesi.....	.....
3.3. Grupalara görä teklif edilän produktlar.....	.....
4. Üretim birimneri.....	.....
4.1. Orta grupa.....	.....
• Kompetenşiya birimneri. Komunikativ içindikileri.....	.....
• Üretim sınışları hem produktlar.....	.....
• Birimnerin strukturası.....	.....
4.2. Bük grupa.....	.....
• Kompetenşiya birimneri.....	.....
• Üretim sınışları hem produktlar.....	.....
• Birimnerin strukturası.....	.....
4.3. Hazırlık grupası.....	.....
• Kompetenşiya birimneri.....	.....
• Üretim sınışları hem produktlar.....	.....
• Birimnerin strukturası.....	.....
5. Metodologiya kolaylıkları.....	.....
6. Kantarlamak/notalamak kolaylıkları.....	.....
Bibliografiya.....	.....
Eklentilär.....	.....
Eklenti 1. Leksika minimumu.....	.....
Eklenti 2. Grupalara görä sözleşmäk örnekleri.....	.....
Eklenti 3. Sözleşmäk modelleri/örnekleri.....	.....

ÖNSÖZ

Umut ederiz, ki bu kurikulumun sayfalarında açıklamalar yardımcı olurlar dillerin paralel öğrenilmesinin yollarını uşak başçalarında belli etməä hem da metodolojiya platformasını, ideyaları, taa kolay hem başarılı annamaa, angıları Moldovadan Evropa Pedagogların Millet Birlii (ANTEM) tarafından ilerlendirili hem romın dilindä lingvistika üretmāk proektlerindä Moldovada başka dillerdä lafedän büüklärlän saygılaştırılı. ANTEM'in aktual formulası PNUD Moldova proektindän *Dil – soşial bütünneşmāk kolaylı gibi gelişer*, peydalandı o 2001 yılda. Bunu Evropa Birlii hem Evropa Konsiliumu *Dillerin Evropa Yılı* gibi nişannadı, angısının *Evropa lingvistika farklarını kutlamaa hem dillerin öğrenilmesinä yardım etməä* neetiştir.

Üç en önemni neet veriler:

- ✓ Evropa halkların varlıklarını korumaa – ana dili, diri dili (*langues vivantes*);
- ✓ Evropa dillerini taa derindän, taa aktiv öğrenmää (geniş yada taa az kullanılan);
- ✓ Bölgä dillerini yada Evropadan istoriya azannıkların (kaybelmāk durumunda

bulunan) enidän kurmaa hem korumaa.

Bu neetlär temelli işlärän yardımnanêrlar, angıları Strasburg lingvistika politikası Bölümü içindä geliştirildi: *Yabancı Dillerin Bilmesi için Evropa Programası* (CECRL), *Evropa Dillerinin Portofolio'su* (PEL), *Başlangı Uur* (*The Threshold* inglizçä), *Plurilingvizma* (*çok dillilik*) *Evropa Hartiyası*, *Plurilingvizma için Evropa Toplantısı*. Hepsi bu programalar dillerin, geneldän, hem romın dilinin dâ, özelliklä, öğrenilmesindä uygun hem faydalı çözmelerini bulmaa yardım ederlär.

Bu önemni işlerä, dokumentlerä, angıları kaavi testlärän hem praktikaylan doldurulu, lääzım yardım edelim.

Romın hem gagauz dillerinin paralel öğrenilmesi uşak başçalarında temellener ona, ki uşaklar bu yaşta (4/5- 5/6 - 6/7) en ii, ilin hem çabuk öğrenelär, eni informaiyayı kabul ederlär (annêrlar), onların psikikası taa duygulu olêr.

Bu etapta:

- uşaan bilgileri dolay dünnesi için geliştiriler, yaşına görä beçermekleri kaavileştiriler;
- kurulêr hem ilerlener intelektual, emoşiya, kef istediklerin proşesleri hem uşaan türlü personal kaliteleri;
- öğreniler hepsicii bilmāk meraklından;
- zenginener sözlüü, taa üüsek uura kalkêr lafların dooru söylenmesi h.b.

Romın dilinin başarılı öğrenilmesi küçük uşaan psikika durumuna sıkı baalıdır: period, açan sözleşmāk kurulêr, işliklä doluşêr, açan, düş gibi resimni, hem duygulandıran (pozitiv yada negativ informaiya) kolay aklında tutulêr; uşaan dış yaşaması sa en geniştir, o kolay konkret momentlerdän abstrakt momentlerä geçer h.b.

Konkret tarafından bu kurikulum bellieder ana-bobaların önemni rolünü terbiyetmāk proşesindä, romın hem gagauz dillerinin öğrenilmesindä hem türlü didaktika oyunlarında. Ana-bobalar, bir taraftan öğrenmāk proşesindä subyekt rolünü oynêrlar, başka taraftan üreticilerä neetlerin başarılı olması için yardımcı olêrlar.

Kurikulumda açıklanmış didaktika karakterindä sınışlar uşakların yaş uurlarını esaba alınêrlar.

Kurikulumda verili üretmāk için sınışların tipleri: yaşamanın real situaiyelerine baalı çalışmaklar, oyunlar, uşakların personal kalitelerini ilerletmāk için çalışmaklar. Aktiv,

plannanmış, sistemalı hem metodika karakterindä üürenmäk sınışları didaktika kadraların yardımınnan başariêr.

Sınışlar yaşamanın real situaşiyalarına, iki yada taa çok diştiplina arası yada sade bir diştiplina baalı olsunar. Bu sınışlar tamannanêrlar uşakların yardımınnan kurikulumun türlü tarafından plannanılmış proektlerindä, bir konkret grupanın yaş uurunu hem zorlarını, intereslerini esaba alıp.

Didaktika oyunların hem sınışların seçilmesindä uşaklar kendileri dä pay alêrlar. Didaktika oyunları hem verili sınışlar uşakları soşial yaşamasına ilin girdirmää yardımcı olêrlar, terbiyeler, ki istesinnär yaşamanın (angısında pay alêr onnar) fizika, soşial hem kultura tarafını belli etmää, matematikayı, sözleşmeyi, aazdan sözleşmeyi bilmää, annamaa. Bölä oyunlar hem sınışlar realize edilerlär küçük grupalarda, ikişär uşaan arasında yada individual işlerindä.

Romın hem gagauz dillerinin paralel üürenmesindä kurikulumun neeti buydur:

- kompetenşiyaların kurulması, angıları düzgünnenerlär romın hem gagauz dillerinin paralel üürenmäk proşesindä;
- üüretmäk-terbiyetmäk proşesinin içindekilinin belliedilmesi;
- temaların vakıda görä bölünmesi;
- romın hem gagauz dilinin paralel üürenmesinin birkaç metodologiya aspektinin açıklanması h.b.

Üüredicilerin çalışması taa başariêr olsun deyni, kurikulumda romın hem gagauz dillerin üüretmäk-üürenmäk-kantarlamak proşesi detallerin yardımınnan açıklanêr.

Romın hem gagauz dillerin üüretmäk sınışları 9 aya deyni hazırlanırlar (108 saat), angılarından raşional dilin praktikası için 82 saat; tekrarlamak hem kantarlamak için – 8 saat, lingvistika hem kultura düşünmeyä daalma – 8 saat, üüredicinin bakışına görä saatlar – 10 saat.

Kurikulumun terbiyetmäk içindekilii tematika bölümnerindän hem sözleşmäk elementlerindän kurulu. Gagauz dilini üürenmäk için teklif ediler türlü temalar, angıları subtemalara (küçük temalara) bölüneceklär: *Hoş geldiniz uşak başçasına!*, *Benim ayläm*, *Benim evim*, *İmeklär*, *Meyvalar hem zarzavatlar*, *İnsanın dostları*, *Transport*, *Adetlär hem tradişiyalar*, *Benim ana topraam* h.b.

Üürenilmiş dilleri uşak başçasında efektif kullanması için leksikanın minimumu baalı olsun. Leksikanın minimuma girer 75-100 laf (orta grupa); 100-125 laf (büük grupa); 125-200 laf (hazırlık grupası), angıları öncä *AI* uurunu uyêrlar hem temel leksikayı kurêrlar, modern yaşamanın situaşiyalarında pay almaa deyni.

Terbiyetmenin içindekilini proektlemäk – kurikulumun önemni bir elementiydir. Tematika hem sözleşmäk birciklerindän kaarä, kurikulumda komunikativ/sözleşmäk modelleri açıklanêr. Onnarı uşaklar didaktika sınışlarında baalı üürensinnär hem tamannasınar. Herbir subtemaya deyni kurikulum üürenmäk-kantarlamak sınışlarını seçer, angıları yardımcı olur uşaklara üürenilmiş derstä leksika birimlerini, komunikativ situaşialarını, lingvistika fenomenlerini taa kolay aklında tutmaa.

Kurikulum birliktä tamannanan didaktika sınışlarına çok merak eder, bunnar hem uşaklarlan, hem ana-bobalarlan birliktä realize edilerlär: şiirlerin üürenilmesi, saymaklar, didaktika sınışları hem oyunları h.b.

Çünkü üüretmäk proşesindä türlü şartlar urgulanêrlar, angılarını üüredicilär baalı esaba alsınar, kurikulum detallerin yardımınnan romın hem gagauz dillerinin paralel üürenmesinin metodologiya aspektlerini hem kurulmuş kompetenşiyalarını yazdırêr.

İi başariêr!

1. Kurikulumun konseptiyası

Uşakların erkenki lingvistika terbiyemesi – o Moldovadaki zamandaş üüretmek sistemasının öncelidir, halk uurunda kultura hem halklararası dialogu ilerletmek için bir kolaylıktır. Bu kurikulum temellener naşional hem internaşional dokumentlerinä temellener, gagauz dilindä üüretmek yaklaşımını gösterer.

Gagauz dilindä kurikulum uşak başçalarına deyni önemni neetleri açıklêr: gagauz (ana) dilindä elementar sözleşmek becermeklerini kurmaa; gagauz dilini üürenmek proşesindä uşakların meraklını uyandırmaa hem zenginnetmää; gagauz dilindä türlü özel hem genel tematikaların içindä informaşiyaları genişletmää; aazdan türlü sözleşmek situaşiyalarında kendi dikatlını, meraklını gagauz dilinä göstermää, uşakları ileri dooru üürenmek çalışmaklarına hazırlamaa, naşional kulturenin kimi speşifika elementlerinnän tanıştırmama, kulturearası sözleşmenin faydalı olmasını göstermää, uşakları soşiumnan tanıştırmama.

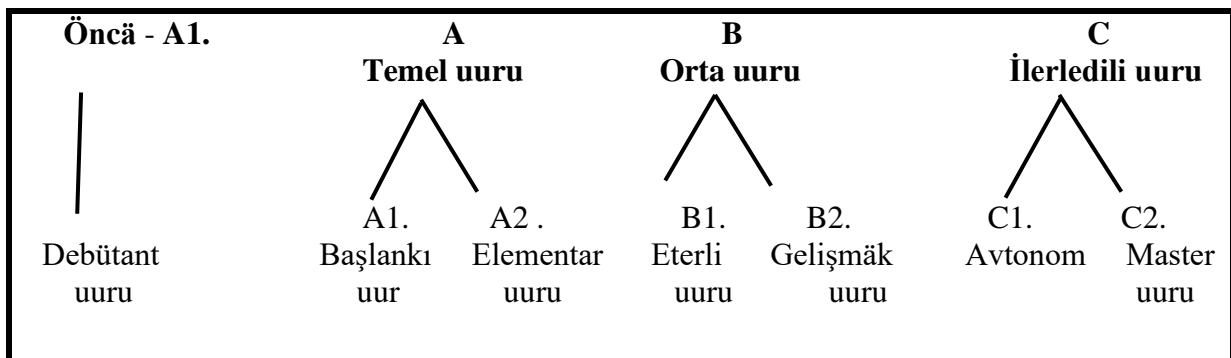
Kurikulum kuruldu internaşional (*Yabancı Dillerin Bilmesi için Avrupa Programası (CECRL)*) standartlarına görä: üürenmek-üüretmek-kantarlamak strategiyaları, angıları aardılêrlar lingvistika sözleşmek kompetenşiyasının uurlarına hem da herbir yaşamak etapının üürenmek proşesindä kendi bilgilerinin progresini ölçmää kolaylık verer.

CECRL görä, lingvistika kompetenşiyanın uurları belli oldu: Öncä-A1, A1, A2, B1, B2, C1, C2, angıları dil uurunda butakım adlanêrlar:

- öncä uur (A 1-dän öncä) - debütant uuru;
- temel uuru (A) – başlankı/elementar uuru;
- orta uuru (B) – eterli/gelişmek uuru;
- ilerledili uuru (C) – Avtonom/master uuru. (Tablişa 1.1.)

Tablişa 1.1.

Evropa sistemasına görä dillär için genel uurlar:

Başka laflan, **Öncä A 1.** uuru tamannamaa deyni, teklif ederiz deskriptorları, onnar kurulu kısa, sadä, davalar belli edili. Onnar faydalı olabilirlär uşaklara, angıları dili hemen üürenmää başlêrlar (debütant uuru). Bu uur (Öncä A1.) hazırlık uuru sayılır hem dâ başlankı etapta kullanılır.

CECRL tekliflerini esaba alarak, gagauz dilinin üürenmek proşesindä bir sıra deskriptor gösterili. **Öncä A 1.** uura görä uşaklar *yapabilirlär*:

- Türlü sözleşmäk situatıyalarında kısa hem sadä informaııyayı (haberi), jestlerin yardımınnan, tekrarlamaklan, läüzım olarsaydı, işitmää.
- Sözlerdä, cümlelerdä, tekstlerdä lafları, angılarını her gün kullanêrlar (predmetlär, insannar, onnarın adları, sayılar, haftanın günneri) gagauz dilindä bilmää, kullanmaa.
- Sadä hem kısa soruşları predmetlär için, kendi için (adı, yaşı) annamaa hem verili modellere göre kısıdan söylemää;
- „Da”, „Diil”, „Dooru”, „Diil dooru”, „ Saa ol”, „ Seseleyin!”, „ Tekrarlayın!”, „Bakın resimä!”, „Aarayın!”, „Resimnäyin!”, „ Söleyin!”h.b. bu kısa deyimneri (konstrukıyaları) kabletmää, annamaa hem kullanmaa.
- Kendi için hem dä dolayında obyektlär için kısıdan, sözleşmäk modelin yardımınnan, annatmaa.

Uşakları küçüktän bilingva tarafından (ikidilli) terbiyetmää şindiki zamannarda çok aktualdır. Dünnedä kultura hem lingvistika çeşitliliin hızlı gelişmesi biliner. Bu üzerä, problema açıklanêr, ki azannık halkların kulturalarını hem dil zenginliklerini läüzım korumaa hem onnara saygı duymaa.

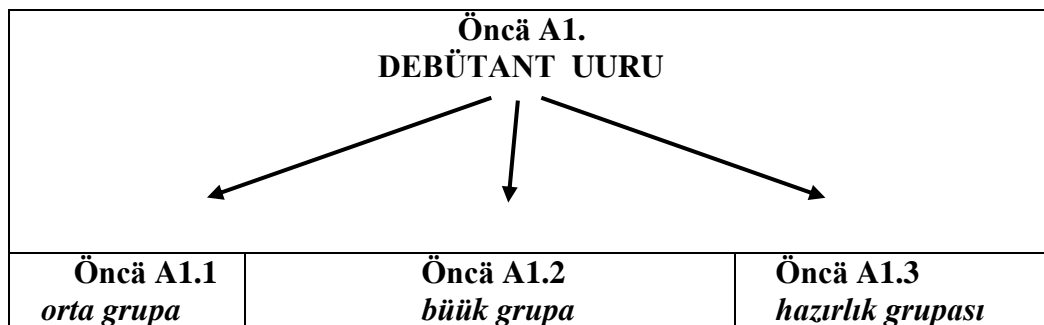
Biliner, ki Moldovada yaşıyan gagauzların çoyu lafetmektä hem üürenmäk proşesinde rus dilini kullanêrlar, nicä bir ana dili gibi, da onuştan uşaklar küçüktän kendi ana dilini kaybederlär, unudêrlar, çünkü ana dilindä, gagauz dilindä, lafetmeerlär, bu oldu büyük bir problema. Gagauz dilindä düzülü programaların yardımınnan, uşak başçasından başlayıp, gagauz dili cannandırılınsın hem geliştirilsin läüzım.

İki yada taa çok dilin, nekadar taa erken üürenilmesi çekeder, yapılı araştırmaklar gösterdilär, okadar taa başarılı uşaklar onu bilerlär. Bilim adannarı çizerlär, ani üç yaşına kadar uşaklar dilleri spontan üürenerlär, haliz nicä ana dilini üürenmiş olsaydılar. Üç yaşından sora, bu proşes başka bir uur gösterer. Okulöncesi uşakların bilingvizmasını taa zor testlemää, çünkü bu proşes taa stabil diildir. İnsan, ikinci dili üürenärkän, iki davaylan karşı gelir: eer iki ayrı lingvistika sistemasını oluştursaysadı, başarılı olamaz, çünkü dillerin lingvistika/fonematika sistemaları, özellikleri ek güç, fikir uşaktan isteerlär. „Bilingvalı uşakların kognitiv hem soşial gelişmesi monolingvalı uşakların gelişmesindän farklanêr. Bilingvalı uşakların abstrakt düşünmekleri, teoriyaya göre, taa erken, taa tez oluşturulêr”, A. A. Loseva araştırmacısı bellieder.

Küçük uşakların iki dilin paralel üürenilmesindä dilin semantika fonkıyasının gelişmesi çok geniş etkilänmeer, ama onun genä dä kimi özellikleri var. Dillerin farklı kullanılması, uşaklarda annamak hem düşünmäk proşesini taa geliştirir. Lafedenin (informaııyayı söyleyän) hem sesleyicinin (informaııyayı kabledän) arasında komunikativ modeli oluşturulêr. Okulöncesi periodunda uşaan lingvistika zenginlii, lafların sayısı ilerler, komunikativ uuru taa diri, taa kaavi olêr. Uşak dili taa ii duyêr. ***Paralel üüretim proşesi Evropa Lingvistika Politikanın temelindä düzülü hem yabancı dillerin genel kompetenıyanın kullanılmasına baalı.***

CECRL göre **Öncä A1.** uuru butakım uurlara dallanêr:

- Öncä A1.1 uur (orta grupa 4-5 yaş);
- Öncä A1.2 uur (büük grupa 5-6 yaş);
- Öncä A1.3 uur (hazırlık grupası 6-7yaş).

Bundan çekiler, ki uşak başçalarında, angılarında uşaklar başka halkların dillerindä terbedilerlär, romın dilinin üürenilmesi **Öncä A1.1 uur** lääzım temellensin aşıada verili diskriptorlara (Tabliğa 1.2.).

Tabliğa 1.2.

Öncä A 1. uurun deskriptorları

Uur	Grupa	GENEL YAZDIRMAKLAR (Uşak ne yapabilir)
Öncä A1.1 uur	ORTA GRUPA	<ul style="list-style-type: none"> • Gagauz dilindä ayırı hem lafta, tek hem grupada sesleri tanıyabilir, onnara identifikasiya yapabilir. • Annaşılı sölenän hem jestlän gösterilän üürediciylän predmetleri, obyektleri sadä hem kısa cümlelerin yardımınan seçäbilir hem dä söyleyebilir. • Üüredicinin yardımınan temaya görä sadä soruşları hem kısa cevapları kurabilir. • Renklerinä hem büüklünä görä bizim dolayımızdan diri tabiatın obyektlerini aazdan yazdırabilir.
Öncä A1.2 uur	BÜÜK GRUPA	<ul style="list-style-type: none"> • Gagauz dilindä ayırı, lafta, sözleşmäk modelindä, tek hem grupada sesleri tanıyabilir, onnara identifikasiya yapabilir. • Temaya görä annaşılı sölenän hem üüredicinin tarafından jestlän gösterilän kısa cümlelerdä dolayında predmetlerin adlarını tanıyabilir hem açık söyleyebilir. • Kısa hem sadä soruşları temaya görä (kendi için haber) üüredicinin yardımınan kurabilir. • Kısa hem sadä dialoglarda temaya hem etiket kurallarına görä havezlän payalabilir. • Predmetlerin adlarını, onnarın önemniini, nışannarını, sayısını (onadan) söyleyebilir, dolayında predmetleri hem onnarın durumunu (büüklünü, rengini h.b.) yazdırabilir.

Öncä A1.3 uur	HAZIRLIK GRUPASI	<ul style="list-style-type: none"> • Gagauz dilindä ayırı hem lafta, tek hem grupada speşifikä sesleri aazdan, modellerä görä, tanıyabilir, kısa cümledä lafları annayabilir. • Bir predmeti yada obyektleri analogiyaya görä kısıdan yazdırabilir, tanıdı konulara kendi bakışını kısıdan söyleyebilir. • İşidilmiş kısa informaşiyayı üürenmäk dilindä elementlerin yardımınnan yada onnarsız enidän kurabilir. • Bir kısa tekst, informaşiya, türkü, şiir (duygulu, ezber), fraza h.b. dooru söyleyebilir. • Sözleşmäk modellerini kurmaa beceräbilir: soruşları, cuvapları, paralel verili tekstleri tamannayabilir, toplayabilir, ilerledäbilir, bişey ekleyebilir). • Üürenilmiş lafları kullanarak, bir kısa dialogta aktiv payalabilir, çeşitli tiptä replikalarla dialogu tamannayabilir, informaşiyayla paylaşabilir. • Kimi obyektleri, nişannarın yardımınnan yada onnarsız, yazdırabilir, 20- yädän saymaa beceräbilir.
----------------------	-------------------------	---

Kurikulumun konşeptiya kolaylıkları temellenerlär **funkşional sözleşmenin modelinä**, angısı üüreder nicä kurmaa üüretim proşesini bir real sözleşmäk proşesi gibi, ilerletmää komunikativ kompetenşiyasını: aazdan mesajları hem aazdan sözleşmeyi annamak için.

Aazdan sözleşmäk çalışmaklarında, türlü lafetmäk modelleri tamannanêrlar, angıların temelindä real, yaşanmış, yada hergünkü yaşamaktan karşigelenmiş situaşiyalar durêrlar. Komunikativ kompetenşiyasını kazanmaa deyni lääzım: işidilmiş mesaja, informaşiyaya reaksiya göstermää, informaşiyayı açıklamaa becermää, kendibaşına cümlä kurmaa, o cümleleri teksttä kullanmaa, kendi bakışını olan işlerä göstermää, verbal hem nonverbal situaşiyalarında adekvat reaksiya vermää h.b. Bu terbiyetmäk proşesleri önemni didaktika dokumentleridä gösterili, angıların yardımınnan uşak başçalarında kurikulum tamannanêr.

Uşak başçalarında gagauz dilinin didaktika proşesinin temelindä dört biri-birinä baalı element durêr, angıları speşifika kontekstlerdä peydalanêrlar: içindekilär, sözleşmäk, bilmäk (tanımak) hem kultura.

Bu üzerä, dilin üürenilmesi diil sade bir neet gibi bakılêr, ama nicä bir kolaylık eni bilgiler halkın kulturaşı için kabletmää: adetleri hem yortuları için, etiket normaları için, genel kultura hem naşional paalılıkları için. Kurikulumun geniş soşial-kultura bölümü uşaan kendiliini, terbiyetmäk paalılıklarını hem naşional paalılıklarını ilerleder, bümäk için faydalı olêr.

Gagauz dilindä sözüün hem sözleşmenin ilerlemesi/geliştirilmesi için kendi tematika birlii var, onnar speşifika kompetenşiyalarını, içindekilerini, üürenmäk birimnerini, terbiyetmäk kolaylıklarını kaplêr, sınırların genişlenmesindä iki yada taa çok bilim bölümlerinin arasında baalantı gösterer: *literatura – artistik terbiyedilmesi, muzıka terbiyedilmesi, resim terbiyedilmesi h.b.*

Bundan çıkış yapêrız, ki gagauz dilinin üürenilmesindä çalışmalar dönener bir dominant işin dolayında – *söz hem sözleşmäk (komunikativ kompetenşiyası) uurunda*, başka bölümlerin rolü ikinci uurlu, neçin ki onnar sade doldurêrlar/zenginnederlär gösterili içindekileri. Üüretmäk–üürenmäk-kantarlamak proşesi ölä situaşiyaya uşaa koyêr, ki uşak taa geniş, derin hem aktiv kullansın gagauz dilini, esaba alıp formal, nonformal hem informal aspektleri, angılarınin ilişkileri yardımcı olêrlar ilerletmää uşaklarda speşifika kompetenşiyalarını, kompetenşiya

birimlerini; öğrenmek çalışmalarında asoŧiatıya yapêrlar hem da proektlenmiş içindekilerini taa aktiv kullanmaa yardım ederler.

Örenmek proesi uşak başçalarında terbiyetmek periodunda kreativ lãazım olsun, hem urgulêrız, ki mutlak temellensinnär zamandaş metodlarına, eni tehnikara, nein ki uşaklar taa çabuk hem kolay ürenerler “işleri tamannayarak/aktiv payalarak”, ozaman açan onnarın arasında öğrenmek proesinde baalantılar düzölerler: uşak – üredici/terbiyecici, uşak – ana-boba, uşak/bir grupa uşak.

Bu aktual normativ dokumenti temellener birkaç **önemni printiplerä**:

- *gagauz dilini öğrenmää hem onda lafetmää meraklı uyandırmaa hem stimül vermää;*
- *örenmek proesi temellener uşaan istediklerine görä, dostluk printipini koruyarak;*
- *örenmek proesi temellener funktional-sözleşmek modelinä;*
- *integrir printipi – terbiyetmek içindekileri kompleksli öğreniler (muzıka, literatura, resimnemäk h.b.);*
- *örenmek proesi, mutlak yaşamaklan baalı oluşları esaba alarak, düzöler;*
- *oyuna temellenän printipi;*
- *örenmek proesi sözleşmek modellerinä hem türlü-türlü hergünkü sözleşmek kontekstlerinä temellener;*
- *örenmek proesinde didaktika kolaylıkları farklı olsun lãazım, herbir uşaan individual psikologiya-fiziologiya gelişmesinä baalı;*
- *interkultural sözleşmesinnän baalı olsun;*
- *partnörlük printipi.*

Genişletmek kolaylıkları

Zamandaş kurikulumun koŧeptiyası var nicä kullanılsın uşak başçalında başka halkların (bulgar, rus, ukrain h.b.) ana dilinin öğrenilmesinde dä – *ok dilli (multilingv) öğrenmek koŧeptiyası.*

Romın hem gagauz dillerinin parallel öğrenilmesinin koŧeptiyası multilingva programalarından ekiler. Bu eni programa seftä praktikada kullanıldı 2015-2018 yıllarda, Moldova Evropa Pedagogların Millet Birlii (ANTEM) tarafından uygulandı, Millet Azannıkların Üšek Komısarı OSCE tarafından hem Elveıya Kalkınma hem İşbirlii Agenstvosundan finans yardımı verildi [23, 24].

Multilingva öğrenmesinin en büyük neeti real kolaylıklarını kurmaa, ki iki yada taa çok dillerin öğrenilmesinde didaktika proesi efektif olsun hem da herbir uşaa yaşamakta birtürlü şans versin.

2. Predmetin speşifika kompetenşiyaları

- 1. Aazdan türlü sözleşmek situatıyalarında, kısa hem sadä inforaıyayı kabul etmek, kendi dikatlımı, meraklımı gagauz dilinä öğrenmek proesinde göstermek.**
- 2. Aazdan kısa inforaıyayı hazırlamak, türlü verbal hem nonverbal sözleşmek kontekstlerinde kendi davranışını göstererek.**
- 3. Gagauz dilinin kultasını annamak, onun halk (naşional) zenginliinä saygı hem meraklık göstermek.**

3. Predmetin administratıya etmesi

Predmetin statusu	Kurikulumun angı bölümünä girer	Grupa	Saatların sayısı bütün yılda	
			Temel üürenmä k saatları	Eklenti saatları
Programaya görä mutlak üürenilän	Dil hem sözleşmäk	Orta grupa	108 saat	108 saat
		Büük grupa	108 saat	108 saat
		Hazırlık grupası	108 saat	108 saat

3.1 Saatlara görä içindekilik birimnerinin yaklaşık paylaşırması

• Temel üüretmäk saatları

Grupa	Temalar/Birimnär	Saatların sayısı
Orta grupa	Temalar:	
	1. Hadi tanışalım!	13 saat
	2. Benim oyuncaklarım	13 saat
	3. Uşak başçasında	15 saat
	4. Bän hem benim ayläm	13 saat
	5. Benim odam	13 saat
	6. Sevgili meyvalar hem zarzavatlar	15 saat
	7. Hayvannar hem kuşlar	13 saat
	8. Moldova - benim vatanım	13 saat
	onnardan:	
	<i>Dilin raşional zamanı</i>	82 saat
	<i>Kantarlamak hem tekrarlamak</i>	8 saat
	<i>Lingvistika hem kultura düşünmeyä daalmak</i>	8 saat
	<i>Üüredicinin bakışına görä saatlar</i>	10 saat
Toplam:	108 saat	
Büük grupa	Temalar:	
	1. Bän hem benim dostlarım uşak başçasında	15 saat
	2. Benim ayläm	14 saat
	3. Benim evim	15 saat
	4. Ne datlı meyvalar hem zarzavatlar!	14 saat
	5. Nekadar çok hayvan!	12 saat
	6. Günün sıralı	12 saat
	7. Yılın dört zamanı	13 saat
	8. Ana tarafım	13 saat
	onnardan:	
	<i>Gagauz dilinin raşional üürenmäk zamanı</i>	82 saat
	<i>Kantarlamak hem tekrarlamak</i>	8 saat
	<i>Lingvistika hem kultura düşünmeyä daalmak</i>	8 saat
	<i>Üüredicinin bakışına görä saatlar</i>	10 saat
Toplam:	108 saat	
	Temalar:	

Hazırlık grubası	1. Bän uşak başçasındayım	13 saat
	2. Bän hem benim ayläm	13 saat
	3. Benim evim	13 saat
	4. Transport kolaylıkları	14 saat
	5. Yıl zamannarı	13 saat
	6. Sevdii işlerim	14 saat
	7. Bän Gagauziyada, Moldova Republikasında yaşêêrim	14 saat
	8. Saalıcaklan, uşak başçası!	14 saat
	onnardan:	
	<i>Gagauz dilinin rational zamanı</i>	82 saat
	<i>Kantarlamak hem tekrarlamak</i>	8 saat
	<i>Lingvistika hem kultura düşünmeyä daalmaa</i>	8 saat
	<i>Üüredicinin bakışına görä saatlar</i>	10 saat
	Toplam:	108 saat

• **Başka çeşitlerini saatların payedilmesi**

Grupa	İş çeşitleri	Saatların sayısı	Toplam
Orta grupa	Rejim momentleri	1 saat x 10 gün x 9 ay = 90 saat	108 saat
	Analarlan-bobalarlan-uşaklarlan didaktika sınışları	2 saat x 9 ay = 18 saat	
Büük grupa	Rejim momentleri	1 saat x 10 gün x 9 ay = 90 saat	108 saat
	Analarlan-bobalarlan-uşaklarlan didaktika sınışları	2 saat x 9 ay = 18 saat	
Hazırlık grubası	Rejim momentleri	1 saat x 10 gün x 9 ay = 90 saat	108 saat
	Analarlan-bobalarlan-uşaklarlan didaktika sınışları	2 saat x 9 ay = 18 saat	

3.2. Grupalarda çalışmak için saatların payedilmesi

Grupa	Bir zanaat için ayrırlı vakıt
Orta grupa	20 minut
Büük grupa	30 minut
Hazırlamak grubası	35minut

3.3. Grupalara göre teklif edil n produktlar

Produktlar	Orta grupa	B�k grupa	Hazırlık grupası
Leksika minimumu (lafların sayısı+lafetm�k modelleri)	75 – 100	100 – 125	125 – 150
Dialog (replikaların sayısı)	1 – 2	2 – 3	2 – 3
Monolog/yazdırmak/mesaj(onnarın sayısı)	1 – 2	2 – 3	2 – 3

4. ÜRETİM BİRİMLERİ

4.1 Orta gruba

<i>Kompetençiya birimleri</i>	<i>İçindekiliin birimleri</i>	<i>Üretim sınırları hem produktlar</i>
Speçifika kompetençiyası 1. Aazdan türlü sözleşmâk situaçiyalarında, kısa hem sadâ informaçiyayı kabul etmâk, kendi dikatlıını, meraklıını gagauz dilinâ ürenmâk proçesindâ göstermâk.		
<p>1.1 Gagauz dilindâ ayırî hem lafta, tek hem grupada sesleri tanımaa.</p> <p>1.2 Temaya görâ kısa cümlelerdâ predmetlerin adlarını tanımaa hem sölemâä.</p> <p>1.3 Üredicinin yardımınnan kısa hem sadâ tekstlerin maanasını açıklamaa.</p> <p>1.4 İşidilmiş informaçiyanın (haberini) içindekiliini belliedili resimnân baalaştırmaa.</p> <p>1.5 Annaşılı sölenân hem üredicinin tarafından jestlân gösterilân verbal hem nonverbal sadâ hem kısa selemneşmeyä, soruşa/instrukçiyaya, reakçiyayı göstermâä.</p> <p>1.6 Gagauz dilindâ işidilmiş kısa hem sadâ haberi temaya görâ annamaa, kendi kuşkuluunu hem meraklıını göstermâä.</p>	<p>Temalar/Birimnâr</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hadi tanışalım! 2. Benim oyuncaklarım 3. Uşak başçasında 4. Bân hem benim aylâm 5. Benim odam 6. Sevgili meyvalar hem zarzavatlar 7. Hayvannar hem kuşlar 8. Moldova – benim vatanım <p>Lafetmâk konstrukçiyaları:</p> <p>Cümlä: Strukturaya görâ cümlenin kurulması (sözleşmâk örneklerinâ görâ). Sadâ cümlä. Annatma hem soruş cümlesi.</p> <p>Sözlük: (temaya görâ) çalışmayı göstermâk, predmetleri hem onnarın önemniniini, sayısını sıralamak. Personajları nişannamak. Seslâr, grupada seslâr, intonaçiya. Dialog. Monolog. Yazdırmak</p> <p>Sözleşmâk/ lafetmâk modelleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • karşılaşmakta hem ayırılmakta selemneşmâk modelleri; • selemneşmeyä cuvap etmâk; • danışmak modelleri;	<p>Sınışlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sınışların kurallarına görâ çalışarak işidilmiş laflarda kimi tek sesleri, grupada sesleri tanısin; • işidân sözleşmâk elementlerini didaktika materialların yardımınnan kabletsin; • işidilmiş teksttân obyektleri, resimneri, sınışın kurallarına görâ ayırsın; • obyektlân, resimnân lafları baalaştırısın; • işidilmiş verbal hem nonverbal teksti cuvapların/jestlerin yardımınnan annasın; • işidilmiş soruşların hem cuvapların öz fikirini annasın; • işidilmiş dialogun öz fikirini annasın; • sınışları: „seslä hem göster”, „tekrarla”, „bul hem boya” h.b. annasın; • sınışlar: <i>dooru/diil dooru</i>; • işidilmiş tekstâ görâ resimnesin/boyasın; • fişaları hem resimni kartoçkaları kullansın, didaktika oynunnarını annasın; • fişaları yada resimni kartoçkaları kullansın; • CD diskleri, audio, kiyatları temaya görâ seslesin; • kısa hem sadâ şiirleri seslesin (CD, mp3); • uşaklara deyni sadâ türküleri mp3/mp 4 formatta seslesin; • resimni filmları gagauz dilindâ siiretsin.

	<ul style="list-style-type: none"> • tanıştırmak modelleri (kendi-kendini hem kimisä); • şükür etmek formulaları; • obyektləri, personajları tanımak/ayırmak; • kendinin için yada başka insan için informaçıya vermek; • obyektlär için, personajlar için informaçıya istemek; • verbal hem nonverbal soruşlara cevap etmek; • bizim dolayımızdan cannı hem cansız obyektləri yazdırmak; • kutlamaklar; • sayıyı hem sıralı göstermek. 	<p><u>Produktlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • verbal hem nonverbal tekstlerä dooru reaksiya göstermek; • soruşları hem soruşlara cevapları annamak; • kısa hem sadä dialogları annamak; • resimnerä sadä yazdırmakları annamak.
<p>Speşifika kompetençiyası 2. Aazdan kısa informaçıyı hazırlamak, türlü verbal hem nonverbal sözleşmek kontekstlerindä kendi davranışını göstererek.</p>		
<p>2.1 Gagauz dilindä ayırı hem lafta, tek hem grupada sesleri solemää.</p> <p>2.2. Üüredicinin yardımınnan temaya görä kısa hem sadä cümleleri/modelleri çıkarmaa.</p> <p>2.3. Renklerä hem büyüklünä görä bizim dolayımızdan diri tabiatın obyektlərini aazdan sıralamaa, yazdırmaa.</p> <p>2.4. Üüredicinin yardımınnan temaya görä sadä soruşları hem kısa cevapları kurmaa.</p> <p>2.5. Kısa hem sadä dialoglarda temaya hem etiket kurallarına görä havezlän pay almaa.</p> <p>2.6 Üüredicinin yardımınnan kendi için (adını, kız/çocuk, yaşını) informaçıya vermää.</p> <p>2.7. Gagauz dilindä temaya görä informaçıyanın diişilmesinä meraklını göstermää.</p>	<p>Temalar/Birimmär</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hadi tanışalım! 2. Benim oyuncaklarım 3. Uşak başçasında 4. Bän hem benim ayläm 5. Benim odam 6. Sevgili meyvalar hem zarzavatlar 7. Hayvannar hem kuşlar 8. Moldova – benim vatanım <p>Lafetmek konstruçiyaları:</p> <p>Cümlä: strukturaya görä cümlenin kurulması (sözleşmek örneklerinä görä). Sadä cümlä. Annatma hem soruş cümlesi.</p> <p>Sözlük: (temaya görä) çalışmayı göstermek, predmetleri hem onnarın önemniini, sayısını sıralamak.</p>	<p><u>Sınışlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • üüredicinin ardına yada yalnız sesleri, grupada sesleri, hepsi lafları barabar tekrarlasın; • selemneşmek hem ayırmak modellerini göstereyin; • soruşları hem cevapları modelä görä tekrarlasın; • sadä hem kısa soruşları hem cevapları obyektlərə görä kursun; • modelä görä sadä dialog kursun; • en sevgili oyuncaa birkaç kriteriyaya görä yazdırın; • obyektləri temaya görä resimni kartoçkaların yardımınnan yazdırın; • oynunarı (kendini hem yanında bulunan kişiyi) göstereyin; • didaktika oynunarını yaraştırmaa hem tanımaa becersin; • kısa hem sadä şiirleri jestlerin yardımınnan

	<p>Personajları nişannamak; Seslär, grupada seslär, intonaþiya. Dialog. Monolog/ yazdırmak.</p> <p>Sözleşmäk/lafetmäk modelleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • karşılaşmakta hem ayırılmakta selemneşmäk modelleri; • selemneşmeyä cevap etmäk; • danışmak modelleri; • tanıştırmak modelleri (kendi-kendini hem kimisä); • şükür etmäk formulaları; • personajları, obyektları ayırmak; • kendi için yada başka insan için informaþiya vermäk; • obyektlär için, personajlar için informaþiya istemäk; • verbal hem nonverbal soruþlara cevap etmäk; • bizim dolayımızdan cannı hem cansız obyektları yazdırmak; • kutlamaklar; • sayıyı hem sıralı göstermäk. 	<p>annatsın;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kısa hem sadä şiirleri rollerä görä okusun; • jestlerin yardımınnan türkülerini çalsın; • dizili obyektları resimnerä görä saysın; • obyektları resimnesin/boyasın; • resimnerin/fotoların yardımınnan kolaj düzsün. <p><u>Produktlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • verbal hem nonverbal reaksiyası; • kısa hem sadä cümlelär modelä görä; • kısa hem sadä soruþlar modelä görä; • obyektları yazdırmak; • dialog – model; • şiir annatmak; • türkü çalmak; • resim, kolaj h. b.
<p>Speþifika kompetenþiyası 3. Gagauz dilinin kulturasını annamak, onun halk (naþional) zenginliinä saygı hem merakık göstermäk.</p>		
<p>3.1 Zanaatın süresindä gagauz dilindä kısa hem sadä şiirleri, türkülerini, oyunlarını başa çıkarmaa.</p> <p>3.2 Gagauz halkın kultura elementlerini (türküler, şiirler, tradiþional yortular h.b.) tanımaa.</p> <p>3.3. Verbal hem nonverbal normalarını kullanarak (selemneşmäk formaları, kendini tanıştırmak normaları), kendini tanıştırmak</p>	<p>Temalar/Birimnär</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hadi tanışalım! 2. Benim oyuncaklarım 3. Uşak başçasında 4. Bän hem benim ayläm 5. Benim odam 6. Sevgili meyvalar hem zarzavatlar 7. Hayvannar hem kuşlar 8. Moldova – benim vatanım 	<p><u>Sınıþlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • gagauz dilindä şiirleri hem türkülerini duuma eri için seslesin; • temaya görä kısa audio hem video seslemäk hem siiretmäk için sınıþlar; • kısa hem sadä şiirleri temaya görä demekli okusun; • temaya görä kısa hem sadä türkülerini çalsın için sınıþlar; • zanaatlar/ sınıþlar, neredä kullanılır halk oyunları

<p>hem götürmää. 3.4. Grupalarda işleyerek, ana dilinä meraklını göstermää.</p>	<p>Sözleşmäk/lafetmäk modelleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • selemneşmäk modelleri karşılaşmakta hem ayırılmakta; • selemneşmeyä cevap etmäk; • danışmak modelleri; • tanıştırmak modelleri (kendi-kendini hem kimisä); • şükür etmäk formulaları; • obyektleri, personajları, bizim dolayımızdan diri obyektleri nişannamak hem baalantı kurmak; • obyektleri, personajları ayırmak; • kendi için yada başka insan için informaşıya vermäk; • obyektler için, personajlar için informaşıya istemäk; • verbal hem nonverbal soruşlara cevap etmäk; • bizim dolayımızdan obyektleri hem diri obyektleri yazdırmak; • kutlamaklar; • sayıyı hem sıralı göstermäk; • kuralları korumak. <p>Lafetmäk konstrukşiyaları:</p> <p>Cümlä: strukturaya görä cümlenin kurulması (sözleşmäk örneklerinä görä). Sadä cümlä. Annatma hem soruş cümlesi.</p> <p>Sözlük: (temaya görä) çalışmayı göstermäk, predmetleri hem onnarın önemniini, sayısını sıralamak. Personajları nişannamak. Soslär, grupada soslär, intonaşıya. Dialog. Monolog. Yazdırmak.</p>	<p>uşak folklorundan (<i>Hadi birerdä oynayalım h.b.</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> • etiket normalarını kullanarak (selemneşmäk, ayırılmak, danışmak), dialog kursun; • üredicinin yardımınnan temaya görä konuşmakta payalsın; • oynayarkan, birkaç element halk oyundan kullansın; • oyuncak çamcaaza, martacık hazırlasın; • resimi (gagauz kilimini) boyasın; • temaya görä resimneri başa çıkarsın h.b. <p><u>Produktlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • verbal hem nonverbal reaksiyası; • modelä görä kısa hem sadä cümleler; • modelä görä kısa hem sadä soruşlar; • obyektleri yazdırmak; • dialog – model; • şiir annatmak; • türkü çalmak ; • oyuncakları hazırlamak; • resim, kolaj h. b.
---	--	---

Orta grupada yılın bitkisindü uşaklar läüzüm becersinnär:

- Gagauz dilindä grupada hem tek-tek laflarda sesleri tanımaa hem tekrarlamaa.
- Resimnerin yardımınnan obyektleri, predmetleri tanımaa hem dooru sölemää.
- Temaya görä jestlerin yardımınnan işidilmiş sadä hem kısa cümlelerin öz fikirini annamaa.
- İşidilmiş kısa hem sadä cümlelerdän konkret informañiyayı esaba almaa.
- Bizim dolayımızdan obiyektleri sölemää hem yazdırmaa.
- Söleşmäk modellerin yardımınnan, temaya görä soruş hem cuvap düzmää.
- Kısa hem sadä dialoglarda payalmaa, gagauz dilindä etiket normalarını kullanmaa.
- Verili modellerä görä kendi için, predmetlär için kısıdan sölemää.
- Kısa hem sadä cümleleri kurmaa, şiirleri, türküleri temaya görä sölemää.
- Hergünkü zanaatlarda üüredicinin instruktıyalarını annamaa, tamannamaa.
- Gagauz dilinä üürenmektä dikatlını, meraklını göstermää.

Paatlıklar:

- Gagauz dilindä aazdan tekstleri başa çıkarmaa.
- Gagauz dilini üürenmää deyni, meraklını gästermää.
- Hergünkü lafetmektä aktiv payalmaa.
- Gagauz kulturasının zenginniinä hatır göstermää.

• TERBİETMÄK İÇİNDEKİLERİ – ORTA GRUPA

TEMALAR/BİRİMİNÄR	SÖZLEŞMÄK ÖRNEKLERİ	SÖZ KULLANMASININ ELEMENTLERİ (kullanmak uurunda)
1. Hadi tanışalım! 1.1. Zaman hayır olsun! Kalın saalıcaklan! 1.2. Sän kim? 1.3. O kim? 1.4. Kim uşak başçasında var?	Söleşmäk formulaları: <ul style="list-style-type: none"> • karışlamakta selemneşmäk hem saalıcaklan formulaları; selemneşmeyä cuvap etmäk; • danışmak formulaları (kimisä kendisinnän tanıştırmak); • bir personaj için informañiya istemäk; • verbal hem nonverbal soruşlara cuvap etmäk; • personajları tanımak;	Sintaksis hem morfologiya uuru: A.1 Frazä, cümlä. Frazaları lafetmäk modellerinä görä dooru düzmää. Sadä cümlä. Cümlä soyları: Cümlä. Sadä hem katlı cümlelär. A.2 İşliklär: <i>olmaa, istemää</i> Şindiki zamanın oluşluk çalımı, geçmiş zaman hem gelecek zaman. Şindiki zamanın isteyişlik çalımı. B.1 Obyektlerin adları, canı obiyektlär (adlık). <ul style="list-style-type: none"> • Sayı • Hallar
2. Benim oyuncaklarım 2.1. Bendä var bir maşına. Sendä ne var?	<ul style="list-style-type: none"> • bir obyekt için informañiya istemäk; • verbal hem nonverbal soruşlara cuvap etmäk; • kendi için hem başka insan için informañiya vermäk;	

<p>2.2. <i>Anäda bir top var. Daşada ne var?</i></p> <p>2.3. <i>Şişiriga nesoy?</i></p> <p>3.4. <i>Bendä çok oyuncak var!</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • obyektleri tanımak, yazdırmak; • sayıyı bilmäk; 	<p>B.2 Göstermää nişanı (nişannık).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nişannıkların adlıklarlan barabar kullanılması (kullanmak uuru). <p>B.3 Aderliklär</p> <ul style="list-style-type: none"> • Üz aderliklär. • Hatırlık aderliklär. • Gösterici aderliklär. • Soruşlar: <i>Kim? Ne? Nesoy? Neredä?</i> <p>B.4 Sayılık</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sıra sayılıkları. • Sayı sayılıkları. <p>B.5 İşhallık. Er hem vakıt işhallıkları.</p> <p>B.6 Ardlafklar.</p> <p>B.7 Baalayıcılar.</p> <p>B.8 Üz adlıkları.</p> <p>Semantika leksika uuru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sözlük. Laflar, angıları gösterer obyektleri, personajları, diri obyektleri, nişannarı, işi. <p>Leksika minimumu. Üüretmää 75 – 100 laf, deyimneri, söz becermeklerini hem sınışların ilerlemesini verili temalara görä (Eklenti 1).</p> <p>Fonetika uuru:</p> <p>uşakların becermeklerini tek seslerin dooru söylemesini hem kullanmasını kaaviletmää:</p> <p>uzun vokallar: aa,oo,uu,üü;</p> <p>kalın vokallar: a,o,u,i,ê;</p> <p>incä vokallar: ö,ä,ü,i,e;</p> <p>konsonnar: b,t,d,g,k,v,m,n,l,t;</p> <p>çiftli konsonnar: d-t,v-f,b-p,z-s;</p> <p>ses birleşmeleri: de,di,dö,dü,ya,ye,yê;</p>
<p>3. Uşak başçasında</p> <p>3.1. <i>Sän neredä?</i></p> <p>3.2. <i>Koli/ Maşa neredä?</i></p> <p>3.3. <i>Grupada ne var?</i></p> <p>3.4. <i>Masa üstündä ne var?</i></p> <p>3.5. <i>Bereketli olsun!</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir obyekt için hem da onun bulunduu eri için informaşiya istemäk; • verbal hem nonverbal modelä görä cevap vermäk; • obyektleri tanımak, obyekt için informaşiya vermäk, sayıyı bilmäk; • kendi için hem başka insan için informaşiya vermäk; • kutlamaklar; 	
<p>4. Bän hem benim ayläm</p> <p>4.1. <i>Kim bu?</i></p> <p>4.2. <i>Ana /boba nesoy?</i></p> <p>4.3. <i>Ana /boba ne işleer ?</i></p> <p>4.4. <i>Sän kaç yaşmdaysın?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • insanı yazdırmak; • başka insan için informaşiya istemäk; • verbal hem nonverbal modelä görä cevap etmäk; • kendi için hem başka insan için informaşiya vermäk; 	
<p>5. Benim odam</p> <p>5.1. <i>Odada ne var?</i></p> <p>5.2. <i>Dolap içindä ne var?</i></p> <p>5.3. <i>Fusta/ triko nesoy?</i></p> <p>5.4. <i>Kim ne giyer?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir obyekt için, insan için informaşiya istemäk; • verbal hem nonverbal modelä görä cevap vermäk; • obyektleri tanımak hem yazdırmak; • kendi için hem başka insan için informaşiya vermää; 	
<p>6. Sevgili meyvalar hem zarzavatlar</p> <p>6.1. <i>Sepet meyvalarlan</i></p> <p>6.2. <i>Meyvalar nesoy?</i></p> <p>6.3. <i>Sepet zarzavatlarlan</i></p> <p>6.4. <i>Zarzavatlar nesoy?</i></p> <p>6.5. <i>Meyva hem zarzavat iyerim</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir obyekt için informaşiya istemäk; • verbal hem nonverbal modelä görä cevap etmäk; • obyektleri tanımak; • bir obyekt için kısa informaşiya vermäk; • obyektleri tanımak hem yazdırmak; • sayıyı bilmäk; 	
<p>7. Hayvannar hem kuşlar</p> <p>7.1. <i>Ev hayvannarı</i></p> <p>7.2. <i>Benim kediciim/ köpeciim</i></p> <p>7.3. <i>Ev kuşları</i></p> <p>7.4. <i>Daa hayvannarı</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • obyekt için informaşiya vermäk; • verbal hem nonverbal cevap etmäk; • bir hayvan/ kuş için kısa informaşiya söylemäk; • canlı obyekt yazdırmak; 	
<p>8. Moldova - benim vatanım</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tanıştırmak modelleri (kendi-kendini hem kimisä); 	

<p>7.1. <i>Bän Moldovada yaşêırım</i> 7.2. <i>Masal gibi gözäl Ana tarafım</i> 7.3. <i>Yortular hem adetlär: Eni Yıl, Martacık.</i> 7.4. <i>Uşakların folklorundan</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir oluş için, obyekt için, cannı obyekt için informaşıya istemäk; • verbal hem nonverbal modelä görä cuvap vermäk. 	<p>ardlaflar: <i>-lan,-län,-dan,-dän;</i> afikslär: <i>da,dä, h.b.</i> İntonaşıyanın yardımınnan lafları dooru urgulamaa üüretmää. Üüretmäk içindekileri (<i>tematika, lingvistika</i>) <i>karşılaşêrlar lafetmäk modellerindä (Eklenti 2, 3)</i> Dialog. Temaya görä kısa hem sadä soruşlarlan dialog kurmaa. Monolog. Cannı hem cansız obyektlerini aazdan yazdırmaa.</p>
---	--	--

Uşaklar için yaratmalar: *Güneş sabaalän uyanmış, Şişiriga, sän büül, Anna Kroytor; Pırıldak, Todur Zanet; Var iki kolcaaz bizdä T. Marinoglu; Kelebek konu gölä T. Marinoglu; Uyu, uyu... Todur Zanet; Vatan Todur Zanet; Eni Yıl Todur Zanet; Ekmek Todur Zanet; Esapla, T. Marinoglu; Kelebek, Anna Kroytor; Mamu, Todur Zanet; Baka, Todur Zanet; Uyu, uyu, piliççim..., O. Radova; Pali, K. Vasilioglu; Horoz, K. Vasilioglu; Çirkin düş, K. Vasilioglu; Böcek, D. Tanasoglu; Karımca, D. Tanasoglu; Sülük, sülük, D. Tanasoglu; Kış, Todur Zanet; Çamcaaz, T. Marinoglu; Kaar yaayêr enikunu, T. Marinoglu; Lelek – uzun bacaklı, N. Baboglu; Ördeklär uçtular: vrak-vrak-vrak, N. Baboglu; İnek, Todur Zanet; Horoz öttü aulda, N. Baboglu; Ayının başı baalı, T. Marinoglu; Küsülü gezer kirpi, T. Marinoglu; İncä belli karımca, O. Radova; Sendä vardı beş alma, K. Vasilioglu; Olacın biri otlêêr, K. Vasilioglu; Kedi masa altında, D. Tanasoglu; Gül, Todur Zanet; Daul, N. Baboglu; Oturarmış dâdu, çay içärmış, Lev Tolstoy; Yardımcı, M. Kösä; Top, Todur Zanet; Yaz, Todur Zanet; Maavi bordey, S.Vangeli h.b*

Folklor: Uşaklar için folklor. *Kon, kon, kelebek...; Kolada için türkülär h.b.*

4.2 B uk grupa

<i>Kompeteniya birimneri</i>	<i>İindekiliin birimneri</i>	<i>�retim işleri hem produktlar</i>
Speifika kompetençiyası 1. Aazdan türlü s�zleşm�k situaiyalarında kısa hem sad� informaiyayı kabul etm�k, kendi dikatlını, meraklını gagauz dilin� �renm�k proesind� g�sterm�k.		
<p>1.1. Gagauz dilind� ayır� hem lafta, tek hem grupada speifik� sesleri tanımaa, kısa c�mled� lafları annamaa.</p> <p>1.2. Temaya g�r� kısa c�mlelerd� dolayımızda predmetlerin adlarını tanımaa hem açık s�lem�.</p> <p>1.3. Jestlerin yardımınnan kısa hem sad� tekstlerin maanasını açıklamaa.</p> <p>1.4. İşidilmiş informaiyanın (haberini) içindekiliini aazdan belliedili resimn�n baalaştırmaa.</p> <p>1.5. Annaşılı s�len�n hem jestl�n g�steril�n, �rediciyl�n verbal hem nonverbal sad� hem kısa selemneşmey�, soruşa, informaiyaya reaktiyayı g�sterm�.</p> <p>1.6. Gagauz dilind� işidilmiş kısa hem sad� haberi temaya g�r� (şiirl�r t�rk�l�r) annamaa, kendi kuşkuluunu hem meraklını g�sterm�.</p>	<p>Temalar/Bircikl�r</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. B�n hem benim dostlarım uşak başçasında 2. Benim ayl�m 3. Benim evim 4. Ne datlı meyvalar hem zarzavatlar! 5. Ne çok hayvan! 6. Günün sıralı 7. Yılın dört zamanı 8. Ana tarafım <p>Lafetm�k konstruiyaları:</p> <p>C�ml�: Strukturaya g�r� cümlenin kurulması (s�zleşm�k modellerin� g�r�). Sad� c�ml�. Olumnu hem olumsuz c�ml�. Annatma hem soruş cümlesi.</p> <p>Sözlük: temaya g�r� çalışmayı g�sterm�k, predmetlerin durumunu hem onların �nemniniini, nişannarını duymak, sayısını sıralamak.</p> <p>Personajları nişannamak, onların durumunu hem duygularını, tabiat seslerini g�sterm�k. Sosl�r, grupada sosl�r, urgu, intonaiya. Dialog/Monolog/ Yazdırmak</p> <p>S�zleşm�k/ lafetm�k modelleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • karşılaşmakta hem ayırılmakta selemneşm�k modelleri; • selemneşmey� cuvap etm�k; 	<p>Sınışlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • resim� g�r� işidilmiş lafları, sad� cümleleri tanısin, üredicinin sınışlarını tamannasin; • sınışların kurallarına g�r� çalışarak, işidilmiş laflarda kimi tek sesleri, grupada sesleri eni leksika birimnerini tanısin; • predmetleri, resimneri, personajları işidilmiş informaiyaya g�r� ayırsın; • işidilmiş informaiyanın (haberini) içindekiliini belliedili resimn�n baalaştırsın; • lafları istenil�n kriteriyalara g�r� ayırsın, toplasin; • işidilmiş verbal hem nonverbal tekstin annamasına reaktiya göstersin; • işidilmiş soruşların/cuvaların maanasını annasin; • işidilmiş mesajın/ dialogun maanasını annamak için sınışlar; • predmetleri/resimneri sınışlara g�r� erin� koysun; • sınışları <i>sesl� da bul/göster /tekrarla/uydur/cevrey� al/renkl�</i> annasin; • sınışlar <i>da/yok, dooru/diil dooru;</i> • işidilmiş informaiyaya g�r� resimnesin/ modellesin; • fişaların hem kartoçkaların yardımınnan didaktika oynunarı: tanısin, ayırsın, göstersin bişey; • fişaları yada resimni kartoçkaları kullansın;

	<ul style="list-style-type: none"> • danışmak modelleri; • tanıştırmak modelleri (kendini hem kimisä); • şükür etmek formulaları; • obyektleri, personajları tanımak/ayırmak; • kendi için yada başka insan için informaşiya vermäk; • obyektler için, personajlar için, onların nişannarı için informaşiya istemäk; • verbal hem nonverbal soruşlara cevap etmek; • bizim dolayımızdan cannı hem cansız obyektleri yazdırmak; • kutlamaklar; • sayıyı hem sıralı göstermäk. 	<ul style="list-style-type: none"> • kısa informaşiya hazırlasın; • CD diskleri, audio kiyatları bir temaya göre seslesin; • kısa hem sadä şiirleri seslesin (mp3); • uşaklara deyni mp3/mp 4 formatta türkülerini seslesin; • resimni filmları/ video fragmentlerini gagauz dilinde siiretsin h.b. <p><u>Produktlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • verbal hem nonverbal tekstlere reaksiya; • soruşları, soruşlara cevapları annamak; • kısa hem sadä dialogları annamak; • sadä yazdırmakları annamak; • resimner.
<p><i>Speşifika kompetenşiyası 2. Aazdan kısa informaşiyayı hazırlamak, türlü verbal hem nonverbal sözleşmäk kontekstlerinde kendi davranışını göstererek.</i></p>		
<p>2.1. Gagauz dilinde ayırı hem lafta, tek hem grupada sesleri söylemää.</p> <p>2.2 Sıradan temaya göre kısa hem sadä cümleleri modellerä göre kurmaa.</p> <p>2.3 Renklerle hem büyüklüüne göre bizim dolayımızdan cannı tabiatın obyektlerini aazdan sıralamaa, yazdırmaa.</p> <p>2.4 Kendi için yada dolayımızdan obyektleri için kısa cevapları kurmaa.</p> <p>2.5 Kısa hem sadä soruşları temaya göre üreticinin yardımınan kurmaa.</p> <p>2.5 Kısa hem sadä dialoglarda temaya hem</p>	<p>Temalar/Birimner</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Bän hem benim dostlarım uşak başçasında 2. Benim ayläm 3. Benim evim 4. Ne datlı meyvalar hem zarzavatlar! 5. Ne çok hayvan! 6. Günün sıralı 7. Yılın dört zamanı 8. Ana tarafım <p><i>Lafetmäk konstruşıyaları:</i></p> <p>Cümlä: Strukturaya göre cümlenin kurulması (örneklerine göre sözleşmäk). Sadä cümlä. Oluşlu hem negatif, annatma hem soruş cümlesi.</p> <p>Sözlük: temalara göre çalışmayı, durumnarı göstermäk, predmetleri hem onların adlarını</p>	<p><u>Sınışlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • üreticinin ardına yada yalnız sesleri, grupada sesleri, hepsi lafları barabar tekrarlasın; • sesleri, grupada sesleri, rıfmalı lafları yalnız yada barabar üreticinin ardına tekrarlasın; • selemneşmäk hem ayırılmak modellerini göstereyin; • sıradan soruşları hem cevapları modelä göre tekrarlasın; • kısa şiir/türkü söyleyin; • sadä soruşlara cevap versin; • sıradan temalara göre dialog kurmaa deyni sınışlar (çiftlerde iş); • insanları, cannıları, predmetleri karakteristikalara göre yazdırın; • sıradan temalara göre resimneri, kartoçkaları yazdırın;

<p>etiket kurallarına görä havezlän payalmaa.</p> <p>2.6 Üüredicinin yardımınnan kendi için (adını, kız/çocuk, yaşını) informațiya vermää.</p> <p>2.7 Gagauz dilindä temaya görä informațiyanın diişilmesinä meraklını göstermää.</p>	<p>sölemäk, onnarın önemniini, nışannarını, sayısını sıralamak; insannarı nışannamak; çalışmalarını sölemäk; predmetlerin dolayını hem durumunu, duyguları hem tabiat seslerini göstermäk.</p> <p>Seslär, grupada seslär, urgu, intonațiya. Dialog. Monolog. Yazdırmak.</p> <p>Sözleşmäk/ lafetmäk modelleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • karşılaşmakta hem ayrılmakta selemneşmäk modelleri; • selemneşmeyä cuvap etmäk; • danışmak modelleri; • tanıştırmak modelleri (kendini hem başkasını); • şükür etmäk formulaları; • insannarı, predmetleri ayırmak, onnarın biri-birisinnän baalantısını göstermäk; • kendisi için yada başka insan için informațiya vermäk; • obyektlär için, personajlar için, onnarın nışannarı için informațiya istemäk; • cuvap etmäk; • obyektleri yazdırmak; • saygı hem duygu göstermäk; • sayıyı göstermäk; • kurallar. 	<ul style="list-style-type: none"> • resimä görä avtoportret yapsın, kendini yazdırsın; • predmetlär için informațiya hazırlasın; • soruşların yardımınna resimä görä kısa annatmalar kursun; • didaktika oyunlarını bulsun, tanısin, ayırsın; • sözleşmäk modellerini kullanıp, rollerä görä didaktika oyunlarını düzsün; • jestlerin yardımınnan kısa hem sadä şiirleri annatsın; • jestleri kullanarak, kendibaşına yada grupalarda türkü çalsın; • predmeleri, real/haliz yada yaradılmış personajları sıralasın; • masaldan bir fragmenti annatsın; • resimnesin; • resimnerdän/fotolardan/etiketlerdän kolaj yapsın. <p><u>Produktlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • verbal hem nonverbal tekstlerä reaksiya; • kısa hem sadä cümlelär; • kısa hem sadä soruşlar; • obyektleri yazdırmak; • dialog modelä görä; • şiir annatmak; • türkü çalmak; • resim, kolaj; • mini-poster h. b.
<p><i>Spețifika kompetențiyası 3. Gagauz dilinin kulturasını annamak, onun halk (național) zengininiä saygı hem meraklık göstermäk.</i></p>		
<p>3.1 Gagauz kulturasından kısa hem sadä şiirleri, türküleri, halk oyunlarını annatmaa.</p> <p>3.2. Gagauz halkının folklorundan elementlerini (türkülär, şiirlär, tradițiyaalar,</p>	<p>Temalar/Birimnär</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bän hem benim dostlarım uşak başçasında 2. Benim ayläm 3. Benim evim 4. Ne datlı meyvalar hem zarzavatlar! 	<p><u>Sınıslar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • duuma eri için, halk adetleri hem yortular için sölesin, şiirleri hem türküleri gagauz dilindä seslesin hem sölesin; • kısa temaya görä audio hem video materialları

<p>yortular h.b.) tanımaa.</p> <p>3.3. Verbal hem nonverbal normalalarını kullanarak (selemneşmək formaları), kendini tanıştırmaa hem götürmää normalalarını kullanmaa;</p> <p>3.4. Zanaatların çevresindä gagauz dilindä lafetmesinä kendi meraklını göstermää.</p>	<p>5. Ne çok hayvan!</p> <p>6. Günün sıralı</p> <p>7. Yılın dört zamanı</p> <p>8. Ana tarafım</p> <p>Lafetmək konstruktıyaları:</p> <p>Cümlä: strukturaya görä cümlenin kurulması (sözleşmək örneklerinä görä). Sadä cümlä. Oluşlu hem negativ, annatma hem soruş cümlesi.</p> <p>Sözlük: temalara görä çalışmayı, durumnarı göstermək, predmetlerin adlarını söylemək, onların önemniini, nişannarını, sayısını sıralamak; insannarı nişannamak; predmetlerin dolayını hem durumunu yazdırmak.</p> <p>Seslär, grupada seslär, urgu, intonaıya. Dialog. Monolog. Yazdırmak.</p> <p>Sözleşmək/ lafetmək modelleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • karşılaşmakta hem ayrılmakta selemneşmək modelleri, selemneşmeyä cevap vermek; • danışmak modelleri, şükür etmek modelleri; • tanıştırmak modelleri (kendi-kendini hem kimisä); • predmetleri, personajları, bizim dolayımızdan tanımak hem onların baalantısını kurmak; • kendisi için informaıya vermek; • obyektlär için, insannar için, onların nişannarı için informaıya istemek; • cevap vermek; • obyektleri yazdırmak; • sayıyı hem sıralı göstermek; • sayıyı göstermek; 	<p>seslesin hem siiretsin;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kısa hem sadä şiirleri temaya görä demekli okusun; • kısa hem sadä türküleri temaya görä çalsın; • uşak folklorundan halk oyunlarını kullansın; • etiket normalalarını kullanarak, dialog kursun; • üredicinin yardımınnan konuşmakta payalsın; • temaya görä foto/ resim yazdırsın; • halk oyunlarını/dansları oynasın; • yımırta boyamak için sınışlar; • temaya görä resim/kolaj hazırlasın. <p>Produktlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verbal hem nonverbal reaksiyası; • kısa hem sadä cümlelär; • kısa hem sadä soruşlar; • obyektleri yazdırmak; • dialog kurmak; • şiir annatmak; • türkü çalmak; • türlü predmetleri modellemek; • kolaj; • mini-poster.
--	--	--

- kuralları korumak.

Büük grupada yılın bitkisindä uşaklar läüzüm becersinnär:

- Grupada hem tek-tek laflarda sesleri tanımaa hem annaşılı tekrarlamaa.
- Resimnerin yardımınnan obyektleri, predmetleri temalara görä tanımaa hem dooru sölemää.
- Temaya görä jestlerin yardımınnan işidilmiş sadä hem kısa cümlelerin (monolog/dialog) öz fikirini annamaa.
- İşidilmiş kısa hem sadä cümlelerde konkret informaçıyayı annamaa, ona reakçıya göstermää.
- Dolayından predmetlerin adlarını sölemää hem onnarı bilmää yazdırmaa.
- Gagauz dilinin lafetmäk formulalarını/modellerini kullanıp, kısa hem sadä dialoglarda payalmaa.
- Lafetmäk modellerin yardımınnan temaya görä soruş hem cuvap kurmaa.
- Kendi için yada başka insan için sadä informaçıya sıraycasına annatmaa.
- Sıradan temalara görä cümleleri kurmaa, şiirleri, türküleri sölemää.
- Hergünkü zanaatlarda üüredicinin instruçıyalarını annamaa tamannamaa.

Paalılıklar:

- Gagauz dilindä aazdan tekstleri başa çıkarmaa, meraklını göstermää.
- Gagauz dilini havezlän üürenmää.
- Temalara görä sözleşmäk projesindä payalmaa, kendini serbest duymaa.
- Halk kulturasının zengininiä hatır hem saygı duymaa.

• TERBİETMÄK İÇİNDEKİLERİ – BÜÜK GRUPA

TEMALAR/BİRİMNÄR	SÖZLEŞMÄK ÖRNEKLERİ	SÖZ KULLANMASININ ELEMENTLERİ (kullanmak uurunda)
<p>1. Bän hem benim dostlarım uşak başçasında</p> <p>1.1. Seläm! 1.2. Bän hem benim dostlarım 1.3. Uşak başçasında 1.4. Ya, nekadar çok oyuncak! 1.5. Benim sevgili oyuncaam 1.6. Hadi oynayalım! 1.7. Sendä kaç oyuncak var?</p>	<p>Lafetmäk formulaları/modelleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • karşılaşmakta selemneşmäk hem ayırılmak formulaları/modelleri; • selemneşmeyä cuvap etmäk; • bir predmet için, insan için yada onun çalışması için informaçıya istemäk; • cuvap vermäk; • formulaları/modelleri (kendini kimä sä tanıştırmak); 	<p>Sintaksis hem morfologiya uuru:</p> <p>A.1. Frazä, cümlä: lafetmäk modellerinä görä frazaları dooru düzülmesi. Sadä cümlä.</p> <p>Cümlä soyları: negativ (olumsuz) hem afirmativ (olur) cümlä; annatma, soruş, şaşma cümlelär.</p> <p>A.2. İşliklär, durumnar: Oluşluk çalımı şindiki zaman. İsteyişlik çalımı. Lääzımnık çalımı. Zaman, üz, sayı.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • predmetleri yazdırmak, onların baalantılarını bellietmök; • saymak hem sayıyı göstermök; 	<p>B.1. Adlık</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sayı. • Hallar. <p>B.2. Nışannık</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nışannıkların sayısı. • Nışannıkların adlıklarla barabar kullanılması. <p>B.3. Aderliklär</p> <ul style="list-style-type: none"> • Üz hem sayı. • Üz aderlikleri: <i>biz, siz.</i> • Gösterici aderlik: <i>bu.</i> • Soruşlar: <i>Kaç? Nezaman?</i> <p>B.4. Ssayılık</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sayı sayılıkları (5 - 10) <p>B. 5. İşhallık. Er, zaman hem nicelik işhallıkları.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nicelik işhallıkları: <i>islää, hızlı;</i> zaman işhallıkları: <i>sabaalen, avşammen, ilkyazın, yazın, güzün;</i> er işhallıkları: <i>burada, orada.</i> <p>B. 6. Ardlafklar.</p> <p>B.7. Baalayıcılar.</p> <p>B. 8. Duygucular.</p> <p>Semantika leksika uuru</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sözlük. Laflar, angıları gösterer obyektleri, insannarı, diri obyektleri, nışannarı, işi geçmiş temalara görä. <p>Leksika minimumu. 100 - 125 laf sözleşmök modellerinä görä üüretmesi (Eklenti 1).</p> <p>Fonetika uuru:</p> <p>Sölemektä hem işitmektä bu ses grupalarını tanıması:</p> <p>s-ş; ş-ç;c-ç; s-ç; z-ç hem ses birleşmelerindä: dü, de, di, dö, dü, tü, te, ti, tö, tü, ca, cê, cı, co, cu, sç, şç, ts,</p>
<p>2. Benim ayläm</p> <p>2.1. <i>Bän hem benim ayläm</i></p> <p>2.2. <i>Benim gözäl ayläm</i></p> <p>2.3. <i>Kim ne yapêr ayledä ?</i></p> <p>2.4. <i>Ana-boban neylän zanaatlanêr?</i></p> <p>2.5. <i>Ana-boban neredä işleer?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir insan için yada onun çalışması için informațiya istemök; • insannarı tanımak, onların baalantılarını bellietmök; • insanı yazdırmak; 	
<p>3. Benim evim</p> <p>3.1. <i>Ev, neredä yaşêırım</i></p> <p>3.2. <i>Benim odam (içerim)</i></p> <p>3.3. <i>Kufnedä/mutfakta</i></p> <p>3.4. <i>Masaya imekleri koyêrız</i></p> <p>3.5. <i>Ne datlı imeklär!</i></p> <p>3.6. <i>Bereketli olsun!</i></p> <p>3.7. <i>Kim geler musaafirlää?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir obyekt için, çalışmak için informațiya istemök; • cevap vermök; • başka insannar için informațiya vermök; • kutlamaklar; • şükür etmök; 	
<p>4. Nekadar datlı meyvalar hem zarzavatlar!</p> <p>4.1. <i>Meyvalıkta (meyva başçasında)</i></p> <p>4.2. <i>Nekadar tatlı meyvalar!</i></p> <p>4.3. <i>Zarzavatlıkta (zarzavat başçasında)</i></p> <p>4.4. <i>Pazara/ panayıra gideriz</i></p> <p>4.5. <i>Zarzavattan salata hazırlêêrız</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir predmet için, insan için yada onun çalışması için informațiya istemök; • cevap vermök; • bişey yapsın deyni, kimäsä danışmak; • izin vermök; • dikatlık hem duygu göstermök; • bişey tanımak; • bir predmeti/meyvayı/zarzavatı yazdırmak; 	
<p>5. Nekadar çok hayvan!</p> <p>5.1. <i>Babuda/malidä musaafirliktä</i></p> <p>5.2. <i>Babunun/maninin aulunda</i></p> <p>5.3. <i>Kim yaşêêr daada?</i></p> <p>5.5. <i>Benim dostum Mimi</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir hayvan için, kuş için yada onların durumu için informațiya istemök; • verbal hem nonverbal formaları kullanarak, cevap vermök; • hayvannarı yada kuşları tanımak hem yazdırmak; 	

<p>6. Günün sıralı 6.1. <i>Sabaalen ne yapêrız?</i> 6.2. <i>Geziya gideriz</i> 6.3. <i>Saalıklı olmaa isteerim</i> 6.4. <i>Senin neren acıyêr?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir obyekt için, onun durumu için, günün sıralılarından çalışmalar için informațiya istemäk; • verbal hem nonverbal formalar kullanarak, cevap vermäk; • kendi için yada başka insan için informațiya vermäk; 	<p><i>tş, ps, pş, dê, tê, vê, fê, kê, gê, lê, rê, sê, şê, zê, bê, pê.</i> Vokalların dooru söylemesi [ä, ü, ö, ê]; konsonnarın dooru söylemesi. Türlü pozitiyalarda seslerin dooru söylemesi. Urguyu dooru koymaa. İntonațiyaı bilmäk, diiştirmäk. Üretmäk içindekileri (tematika, lingvistika) karşılaşêrlar lafetmäk modellerindä /funkțional/ komunikativ printipi. (Eklenti 2,3) Dialog Dialog kurulêr kısa hem sadä soruşlarlan hem cevaplarlan sıradan temalara görä . Monolog. Predmetleri, cannıları, bilän insannarı aazdan yazdırması. Kısa tekstinin kurulması. * <i>Nota:</i> Herbir grupada sade eni lingvistika temaları veriler, ama geçmiş temalar da zanaatlarda tekrarlanêr.</p>
<p>7. Yılın dört zamanı 7.1. <i>Yıl zamannarı hem renklâr</i> 7.2. <i>Hava nesoy?</i> 7.3. <i>Ne giyerim?</i> 7.4. <i>Dinnenmäk/taatil zamanında nereyi gidecez?</i> 7.5. <i>Taatilä ne alêrim?</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir obyekt için, onun durumu için, günün sıralılarından çalışmalar için informațiya istemäk; • cevap vermäk; • kendi için informațiya vermäk; 	
<p>8. Benim ana tarafım 8.1. <i>Benim vatanım - Moldova Respublikası</i> 8.2. <i>Masal gibi duuma erim</i> 8.3. <i>Kışın kolada gezeriz</i> 8.4. <i>Senin günün, mamucuum!</i> 8.5. <i>Uşakların folklorundan</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir predmet için, insan için informațiya istemäk; • cevap vermäk; • insannarı, predmetleri, cannıları tanımak; • kendi için yada başka insan için informațiya vermäk; • obyektleri yazdırmak; • dikatlık hem duygu herbir işä göstermäk. 	

Uşaklara deyni literatura

Zaman hayır olsun! T. Marinoglu; *Güneş sabaalän uyanmış, Şişiriga, sän büül*, Anna Kroytor; *Uşak başçasında*, V. Filioglu; *Pırıldak*, Todur Z Janet; *Var iki kolcaaz bizdä* Todur Marinoglu; *Kelebek konu dala* Todur Marinoglu; *Uyu, uyu...* Todur Z Janet; *Vatan* Todur Z Janet; *Eni Yıl* Todur Z Janet; *Ekmek* Todur Z Janet; *Esapla*, Todur Marinoglu; *Kelebek*, Anna Kroytor; *Mamu*, Todur Z Janet; *Baka*, Todur Z Janet; *Uyu, uyu, piliççim...*, Olä. Radova; *Pali*, Kostı Vasilioglu; *Horoz*, Kostı Vasilioglu; *Çirkin düş*, Kostı Vasilioglu; *Dostluk*, Kostı Vasilioglu; *Böcek*, Dionis Tanasoglu; *Karımca*, Dionis Tanasoglu; *Sülük, sülük*, Dionis Tanasoglu; *Kış*, Todur Z Janet; *Çamcaaz*, Todur Marinoglu; *Kaar yaayêr enikunu*, Todur Marinoglu; *Lelek – uzun bacaklı*, Nikolay Baboglu; *Ördeklâr uçtular: vrak-vrak-vrak*, Nikolay Baboglu; *İnek*, Todur Z Janet; *Horoz öttü aulda*, Nikolay Baboglu; *Ayının başı baalı*, Todur Marinoglu; *Küsülü gezer kirpi*, Todur Marinoglu; *İncä belli karımca*, Olä Radova; *Sendä vardı beş alma*, Kostı Vasilioglu; *Olacın biri otlêr*, Kostı Vasilioglu; *Kedi masa altında*, Dionis Tanasoglu; *Gül*, Todur Z Janet; *Daul*, Nikolay Baboglu; *Oturarmış dâdu, çay içärmış*, Lev Tolstoy; *Yardımcı*, Mina Kösä; *Hadi tanışalım*, Mina Kösä; *Top*, Todur Z Janet; *Yaz*, Todur Z Janet; *Maavi bordey*, S.Vangeli; *Kuklacım*, G.Vieru (çevirdi N. Baboglu, h.b)

Folklor: Uşaklar için folklor. *Kon, kon, kelebek...*; *Kolada için türkülâr h.b.*

4.3 Hazırlık grubası

<i>Kompetençiya birimleri</i>	<i>Komunicativ içindekileri</i>	<i>Üretmek sınıfları hem terbiyetmek örnekleri</i>
Speşifika kompetençiyası 1. Aazdan türlü sözleşmek situaşiyalarında kısa hem sadâ informaşiyayı kabul etmek, kendi dikatlını, meraklını gagauz dilinâ üürenmek proşesindâ göstermek.		
<p>1.1 Gagauz dilindâ ayırı hem lafta, tek hem grupada speşifikâ sesleri tanımaa, kısa cümledâ lafları annamaa.</p> <p>1.2 Açık söyleyip, dolayımızdan predmetlerin adlarını hem dâ onnarın işlemini temaya görâ kısa cümlelerdâ tanımaa.</p> <p>1.3 Kısa, açık hem annaşılı söylenmiş, sıradan informaşiyanın maanasını annamaa.</p> <p>1.4 İşidilmiş kısa cümledâ verili nişannarın yardımınnan hem da onnarsız, konkret informaşiyanın (haberini) maanasını annamaa.</p> <p>1.4 Jestlân gösterilân, açık hem annaşılı söylenmiş selemneşmeyâ, soruşa, sadâ hem kısa informaşiyaya\sinışa reaksiyayı göstermää.</p>	<p>Temalar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bân uşak başçasındayım 2. Bân hem benim aylâm 3. Benim evim 4. Transport kolaylıkları 5. Yıl zamannarı 6. Sevdii işlerim 7. Bân Moldova Republikasında yaşêırım 8. Hoşçakal, uşak başçası! <p>Lafetmek konstruşıyaları:</p> <p>Cümlâ: Strukturaya görâ cümlelerin kurulması (sözleşmek modelleri). Sadâ cümlâ. Olumnu hem olumsuz cümlâ. Annatma hem soruş cümlesi.</p> <p>Sözlük: (temaya görâ) çalışmayı, durumu göstermek, predmetleri sıralamak, onnarın önemniini, nişannarını göstermek. İnsannarı nişannamak; çalışmaların koordinatlarını, predmetlerin dolayını hem durumunu; duyguları hem tabiat seslerini göstermek.</p> <p>Seslâr, grupada seslâr, urgu, intonaşıya.</p> <p>Dialog. Monolog. Yazdırmak.</p> <p>Sözleşmek modelleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Selâmneşmek modelleri karşılaşmakta hem ayrılmakta; • selemneşmeyâ cevap etmek; • danışmak modelleri;	<p>Sınışlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • çalışmaları yapıp, sınışlara görâ, kimi tek sesleri, grupada sesleri, eni leksika birimlerini sadâ cümledâ tanısin; • işidilmiş lafları, sadâ cümleleri tanısin (resimâ görâ yada onsuz), üüredicinin sınışlarını realize etsin (yapsın); • kriteriyalara görâ predmetleri, resimneri, personajları işidilmiş mesajda ayırsın; • işidilmiş informaşiyanın (haberini) içindekiliini belliedili resimnân baalaştırsın; • lafları istenilân kriteriyalara görâ ayırsın, toplasin; • işidilmiş informaşiyanın annamasını verbal/nonverbal reaksiya göstereyin; • işidilmiş soruşların/cuvapların maanasını annasin; • işidilmiş dialogun maanasını annasin; • sınışlara görâ predmetleri/resimneri erinâ koysun/ kriteriyalara görâ ayısin; • türlü sınışların informaşiyalarını annasin – <i>seslä da bul/göster/tekrarla/uydur/cevreyä al/reinklâ,birleştir h. b.;</i> • sınışlar <i>da/yok, dooru/diil dooru;</i> • işidilmiş mesajı resimin yardımınnan göstereyin; • fişaların, kartoçkaların yardımınnan tanısin, ayırsın, didaktika oyunlarını göstereyin; • kısa mesajlar hazırlasin;

	<ul style="list-style-type: none"> • tanıştırmak modelleri (kendi-kendini hem başkasını); • şükür etmek formulaları; • obyektləri, personajları, tanımak; • informaçiya kendinin için yada başka insan için vermek; • obyektlär için, personajlar için, onların nişannarı için informaçiya istemek; • obyektlär için, insannar için informaçiya ayırmak; • soruşlara cuvap etmek; • predmetleri yazdırmak; • insannarı yazdırmak; • duygu göstermek; • istediini göstermek; • sayıyı göstermek hem saymak; • sınışlar, instrukçiyalar. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD diskleri, audio kiyatları bir temaya görä seslesin; • uşaklara yaşına görä, kısa hem sadä şiirleri seslesin (mp3); • uşaklara deyni mp3/mp 4 formatta türküleri seslesin; • resimni filmları/video fragmentlerini gagauz dilindä siiretsin h.b. <p><u>Produktlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • verbal hem nonverbal reaksiyası; • soruşları/cuvaları soruşlara annamak; • kısa hem sadä dialogları annamak; • sadä yazdırmaları annamak; • resimnär.
--	---	---

Speçifika kompetençiyası 2. Aazdan kısa informaçiyayı hazırlamak, türlü verbal hem nonverbal sözleşmek kontekstlerindä kendi davranışını göstererek.

<p>2.1. Sadä cümledä sıradan temalara görä, ayırı hem lafta, tek hem grupada, gagauz dilindä sesleri söylemä.</p> <p>2.2. Kısa informaçiyayı, şiirleri, türküleri elementlerin yardımınnan tekrarlamaa.</p> <p>2.3. Elementlerin yardımınnan yada onnarsız, dolayımızdan obyektlerin adını söylemä, sıralamaa, saymaa, yazdırmaa.</p> <p>2.4. Kendin için yada dolayımızdan obyektləri için kısa cuvaları kurmaa.</p> <p>2.5. Sıradan sözleşmek temalarına görä kısa soruşlar kurmaa;</p> <p>2.6. Etiket kurallarını kullanarak, sıradan sözleşmek temalarına görä kısa hem sadä dialoglarda meraklan pay almaa.</p>	<p><u>Temalar:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bän uşak başçasındayım 2. Bän hem benim ayläm 3. Benim evim 4. Transport kolaylıkları 5. Yıl zamannarı 6. Sevdii işlerim 7. Bän Moldova Republikasında yaşêırım 8. Hoşçakal, uşak başçası! <p><u>Lafetmek konstrukçiyaları:</u></p> <p><u>Cümlä:</u> Strukturaya görä cümlenin kurulması (sözleşmek modelleri). Sadä cümlä. Olumnu hem olumsuz cümlä. Annatma hem soruş cümleleri.</p>	<p><u>Sınışlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • sesleri, grupa seslerini, lafları/rifmalı lafları yalnız yada barabar, üreticinin ardına tekrarlasın; • selemneşmek, saalıcaklan, şükür etmek, tanışmak, modellerini kullansın, informaçiya istesin; • kısa şiir/türkü sölesin; • predmetleri, insannarı, çalışmaları tanısin, sadä soruşları hem cuvaları kursun; • sıradan sözleşmek temalara görä dialog kursun (çiftlerdä iş); • insannarı, cannıları, predmetleri karakteristikalara görä yazdırsın; • sıradan temalara görä resimneri, kartoçkalrı
--	--	---

<p>2.7. Elementlerin yardımınan yada onnarsız kendin için, dolayımız için informațiya vermää.</p> <p>2.8. Temaya görä informațiyanın diişilmesinä gagauz dilindä meraklını göstermää.</p>	<p>Sözlük: (temaya görä) göstermäk çalışmayı, durumu, predmetleri sıralamak, onların önemniini, nişannarını göstermäk.</p> <p>İnsannarı nişannamak; çalışmaların koordinatlarını, predmetlerin dolayını hem durumunu; duyguları hem tabiat seslerini göstermäk.</p> <p>Seslär, grupada seslär, urgu, intonațiya.</p> <p>Dialog. Monolog. Yazdırmak.</p> <p>Sözleşmäk modelleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • selemneşmäk hem hoşçakal modelleri; • selemneşmeyä cuvap etmäk; • danışmak modelleri; • tanıştırmak modelleri (kendi-kendini hem kimisä); • şükür etmäk formulaları; • obyektleri, personajları, tanımak; • informațiya kendinin için yada başka insan için vermäk; • obyektlär için, personajlar için, onların nişannarı için informațiya istemäk; • obyektlär için, insannar için informațiya ayırmak; • soruşlara cuvap etmäk; • predmetleri yazdırmak; • insannarı yazdırmak; • duygu göstermäk; • istediini göstermäk; • sayıyı göstermäk hem saymak; • izin vermäk; • sınışlar, inostrukçıyalar. 	<p>yazdırsın;</p> <ul style="list-style-type: none"> • resimä/kolaja görä aylesini tanıtsın/ yazdırsın (soy aacı); • predmelär, obyektlär, insannar için, çalışmalar için informațiya versin; • elementlerin yardımınan yada onnarsız, resimä görä, kısa annatmalar kursun; • didaktika oyunlarını tanıtsın, ayırsın, doldursun, asotiatiya yapsın; • sözleşmäk modellerini kullanıp, rollerä görä didaktika oyunlarını düzsün; • rollerä görä oyunlarda payalsın; • sözleşmäk situatıyalarında annaşmak yapsın; • intonațiyaı diiştirip, kısa hem sadä şiirleri annatsın; • mimikayı hem jestleri kullansınarak, kendibaşına yada gruplarda türkü çalsın; • predmetleri, insannarı, real/haliz yada yaradılmış personajları sıralasın; • masalın, fikranın bir fragmentinä dramatizațiya/teatralizațiya yapsın; • resimnesin; • resimnerdän/fotolardan/ etiketlerdän kolaj yapsın; mini-poster h.b. <p><u>Produktlar:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kısa hem sadä cümlelär; • kısa hem sadä soruşlar; • obyektleri yazdırmak; • kısa hem sadä dialog; • şiir annatmak; • türkü çalmak; • mini-poster h. b. • resim, kolaj
---	--	---

Speşifika kompetenşiyası 3. Gagauz dilinin kulturasını annamak, onun halk (naşional) zenginliinä saygı hem meraklık göstermäk.

- 3.1. Halkın kultura elementlerini (türköluri, şiirleri, simvolları, personajları adetä baalı yortuları h.b.) tanımaa.
- 3.2. Gagauz kulturasından halk tekstlerini, oyunlarını annatmaa hem kullanmaa.
- 3.3. Gagauz dilindä speşifikä normalarını (selemneshmäk, kendini tanıştırmak modelleri, sevinmelik duyguları) kullanmaa.
- 3.4. Zanaatların çevresindä gagauz dilindä lafetmesinä, halk kultura aspektlerine kendi meraklını göstermää.

Temalar:

1. Bän uşak başçasındayım
2. Bän hem benim ayläm
3. Benim evim
4. Transport kolaylıkları
5. Yıl zamannarı
6. Sevdii işlerim
7. Bän Moldova Republikasında yaşêirim
8. Hoşçakal, uşak başçası!

Lafetmäk konstruşıyaları:

Cümlä: Strukturaya görä cümlenin kurulması (sözleşmäk modelleri). Sadä cümlä. Olumnu hem olumsuz cümlä. Annatma hem soruş cümləsi.

Sözlük: temaya görä çalışmayı, durumu göstermäk, predmetleri sıralamak, onların önemliini, nişannarını göstermäk.

İnsannarı nişannamak; çalışmaların koordinatlarını, predmetlerin dolayını hem durumunu; duyguları hem tabiat seslerini göstermäk.

Seslär , grupada seslär, urgu, intonaşıya.

Dialog. Monolog. Yazdırmak.

Sözleşmäk modelleri:

- selemneshmäk hem hoşçakal modelleri;
- selemneshmeyä cevap etmäk;
- danışmak modelleri;
- tanıştırmak modelleri (kendi-kendini hem kimisä);
- şükür etmäk formulaları;
- obyektleri, personajları tanımak;

Sınışlar:

- duuma erin için, halk adetleri hem yortuları için gagauz folklorundan şiirleri hem türköluri seslesin hem annatsın;
- kısa temaya görä audio hem video materialları seslesin hem siiretsin;
- kısa hem sadä şiirleri temaya görä demekli okusun;
- kısa hem sadä türköluri temaya görä çalsın;
- uşak folklorundan halk oyunlarını (modelä görä) kullansın;
- kutlamaları, dilemekleri, etiket normalarını kullansın, dialog kursun;
- konuşmakta, sözleşmektä üüredicinin yardımınnan payalsın;
- halk yortularını, adetlerini yazdırsın;
- temalara görä kısa informaşıya hazırlasın;
- masalın, fikranın bir fragmentinä dramatizaşıya/teatralizaşıya yapsın;
- çamurdan/plastilindän bişey modellesin;
- mini-poster hazırlasın;
- ekskursiyaya gitsin.

Produktlar:

- verbal hem nonverbal reaksiyası;
- kısa hem sadä cümlelär;
- kısa hem sadä soruşlar;
- obyektleri yazdırmak;
- destekleri kullanarak yada onnarsız dialog kurmak;
- şiir annatmak;
- türkü çalmak ;
- türlü predmetleri modellemäk;

	<ul style="list-style-type: none"> • informațiya kendinin için yada başka insan için vermäk; • obyektläär için, personajlar için, onların nişannarı için informațiya istemäk; • obyektläär için, insannar için informațiya ayırmak; • soruşlara cuvap etmäk; • predmetleri yazdırmak; • insannarı yazdırmak; • duygu göstermäk; • istediini göstermäk; • sayıyı göstermäk hem saymak; • izin vermäk; • sınışlar, instruktiyalar. 	<ul style="list-style-type: none"> • kolaj; • mini-poster h.b.
<p><i>Yılın bitkisindä gagauz dilindä hazırlamak grupasında uşaklar becereceklär:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kısa cümlelerdä, annaşılı söyleyip, tek hem grupada sesleri, lafları tanımaa hem söylemää. • Resimin yardımınnan sıradan temalara görä, sözleşmektä lafların maanasını annamaa. • Sıradan temalara görä, işidiliş sadä mesajının/dialogun maanasını annamaa. • Kısa hem sadä cümlelerdä işidilmiş konkret informațiyaı annamaa, verbal/nonverbal ona reaksiya göstermää. • Kendi dolayından predmetleri elementlerin yardımınnan yazdırmaa. • Sıradan temalara görä kısa hem sadä soruş hem cuvap kurmaa. • Elementlerin yardımınnan yada onnarsız sadä informațiyaı sıraycasınca annatmaa. • Gagauz dilinin kultura elemenlerini kullanıp, kısa informatiya, şiir, türkü, aazdan oynunarı söylemää. <p><i>Paaluluklar:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gagauz dilindä üürenmäk hem sözleşmäk protesindä meraklını göstermää. • Sözleşmäk protesindä pay almaa, kendini serbest duymaa. • Halk kulturasının zengininiä hatır hem saygı duymaa. 		

• TERBİETMÄK İÇİNDEKİLERİ – HAZIRLIK GRUPASI

TEMALAR/BİRİMNÄR	SÖZLEŞMÄK ÖRNEKLERİ	SÖZ KULLANMASININ ELEMENTLERİ (kullanmak uurunda)
<p>1. Bän uşak başçasındayım. 1.1 <i>Sabaa hayır olsun!</i> 1.2 <i>Uşak başçasında ne yapêrız?</i> 1.3 <i>Hadi sayalım</i> 1.4 <i>Ne gün büün?</i></p>	<p>Sözleşmâk formulaları:</p> <ul style="list-style-type: none"> • danışmak formulaları; yalvarmak, izin vermâk modelleri; • predmetlär için, insannar hem onnarın yaptıkları için, informațiya ayırmak; • sayıyı göstermâk; • yapabildikleri için informațiya vermâk; • karakteristikaları, insannarı tanımak için informațiya istemâk; 	<p>Sintaksis hem morfologiya uuru: A.1. Fraza, cümlä: lafetmâk modellerinä görä frazaları dooru düzmâk. Sadâ cümlä. Cümlä soyları: olumsuz hem gerçekleştirmâk cümlä; annatma, soruş, şaşma cümlelär. A.2. İşliklär: Oluşluk çalımı şindiki zaman, geçmiş zaman, gelecek zaman (olumsuz hem gerçekleştireilmiş) İsteyişlik çalımı. Lääzımnık çalımı. Zaman, üz, sayı.</p>
<p>2. Bän hem benim ayläm 2.1. <i>Benim ayläm için</i> 2.2. <i>Bölä benim ayläm</i> 2.3. <i>Büün pazar</i> 2.4. <i>Duuma günüm</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir predemet için, insan için, onnarın nışannarı için informațiya istemâk; • kendi için yada başka insan için informațiya istemâk; • kutlamak, istediini sölemää deyni modellerini kullanmak; • çalışmaları yazdırmak; • obyektlär için informațiya ayırmak, onnar için cevap vermâk; • saymak; 	<p>B.1. Adlıklar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sayı. • Hallar. <p>B.2. Nışannık:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nışannıkların sayısı. • Nışannının eri. Nışannıkların adlıklarlan barabar kullanılması. • Yaraştırmak uuru <i>pek/ en</i>.
<p>3. Benim evim 3.1. <i>Sän neredä yaşêêrsın?</i> 3.2. <i>Evdä ne var hem neredä bulunêr?</i> 3.1 <i>Bizdä musaafirliktä</i> 3.2 <i>Temizleeriz/ tertipleeriz.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir predemet için, insan için, onnarın nışannarı için informațiya ayırmak; • kendi için yada başka insan için informațiya istemâk; • yapabildikleri için informațiya vermâk; • izin sormak/terk etmâk; • bir gerçek için informațiya istemâk ; • bir predmet, insan, gerçek için informațiya ayırmak; 	<p>B.3. Aderliklär:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Üz hem sayı. • Soruşlar: <i>kimä? kiminnän? neylän?</i> <p>B.4. Sayılık:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sayı sayılıkları (10 - 20) <p>B.5. İşhallık. Er, zaman hem nicelik işhallıkları. • Nicelik işhallıkları: <i>yavaş, hızlı, islää, kötü;</i> zaman işhallıkları: <i>sabaalen, büün, dün.</i></p>
<p>4. Transport 4.1. <i>Biz avtobuzlan gideriz.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • dikatlık hem duygu göstermâk; 	<p>B.6. Ardlaflar. B.7 Baalayıcılar: <i>ama</i></p>

<p>4.2. Uşak başçasına neylän gideriz? 4.3. Dikkat olun! Yolu geçeriz! 4.4. Taatilä neylän gideriz?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir predmeti, çalışmayı, fenomeni yazdırmak; • predmet, nişan için informațiya istemäk; • kimäsä bişey yapsın deyni danışmak; • bişey tanımak; • bir predmeti/meyvayı yazdırmak; • bir predmet, insan, fenomen için informațiya ayırmak; • çalışmalar/izin; 	<p>Duygucular hem duygusuzlar. Semantika leksika uuru • Sözlük Geçmiş temalardan laflar, angıları göstererlär obyektleri, insannarı, nişannarı, işi. Karşımaanalı laflar. Leksika minimumu. Üüretmää 125 - 150 laf sözleşmäk modellerinä görä (Eklenti 1). Fonetika uuru: Sölemektä hem işitmektä bu ses grupalarını tanımaa: <i>s-ş; ş-ç;c-ç; s-ç; z-ç hem ses birleşmelerindä: dä, de, di, dö, dü, tä, te, ti, tö, tü, ca, cê, ci, co, cu, sç, şç, ts, tş, ps, pş, dê, tê, vê, fê, kê, gê, lê, rê, sê, şê, zê, bê, pê.</i> Vokalların dooru sölemesi [ä, ü, ö, ê]; konsonnarın hepsini dooru sölemesi. Türlü pozişiyalarda bulunan sesleri dooru sölemä. Urguyu dooru koymaa. İntonaşiyayı diişirmä. Üüretmäk içindekileri (tematika, lingvistika) karşılaşêrlar lafetmäk modellerindä – fonkşional-komunikativ printipi (Eklenti 2,3) Dialog. Sıradan temalara görä kısa hem sadä soruşlarlan hem cuvaplarlan dialog. Monolog. Predmetleri, cannıları, bilän insannarı aazdan yazdırmak. Aazdan sadä tekst kurmak. * Nota: Herbir grupada sade eni lingvistika temaları veriler, ama geçmiş temalar da zanaatlarda tekrarlanêr.</p>
<p>5. Yılın zamannarı 5.1. Kış geldi 5.2. İlkyaz geler 5.3. Hoş geldin, yaz! 5.4 Güz pek severim</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bir predmeti, çalışmayı, fenomeni yazdırmak; • bir gerçeklik olay için informațiya istemäk; • bir predmet, insan, fenomen için informațiya ayırmak; • insannarı, işleri tanımak; • dikatlık hem duygu göstermäk; 	
<p>6. Sevdii işlerim 6.1. Barabar oynêêrız 6.2. Sportu beenerim 6.3. Ţirka gideriz 6.4. Masalları, resimni filmları severim</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sayıyı göstermäk; • predmetlär için, nişannar için informația istemäk; • bir predmeti, işi, eri yazdırmak; • günün sıralıından çalışmalar için; • bişey dilemäk; • dikatlık hem duygu göstermäk; • bir predmet, insan, fenomen için informațiya ayırmak; • kendi için hem başka insan için informațiya vermäk; 	
<p>7. Bän Moldova Republikasında yaşêêrim. 7.1. Benim vatanım 7.2. Kişinöv/ Komrat kasabası 7.3 Ayaz Dädu geler 7.4. Kaar hem Çiudem legendası</p>	<ul style="list-style-type: none"> • predmet, insan, nişan için informațiya istemäk; • cevap vermäk; • kendi için hem başka insan için informațiya vermäk; • istediini sölemäk; 	

7.5. <i>Uşakların folklorundan</i>	<ul style="list-style-type: none"> • kendi için informaþiya vermäk; • biþey dilemäk, kutlamak; • saymak; 	
<p>8. Hoþçakal, uþak baþçası! 8.1. <i>Benim için/ Hadi tanışalım</i> 8.2. <i>Tä ne uþak baþçasında bän üürendim!</i> 8.3. <i>Gagauz dilini pek severim</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • selemneþmäk, þükür etmäk; • insannarı, predmetleri, cannıları tanımak, onnarın arasında baalantılarını bellietmäk; • kendi için yada başka insan için informaþiya vermäk; • bir predmet için, insan için, onnarın çalıþmaları, niþannarı için informaþiya istemäk; • cuvap vermäk; • bir predmet, insan için informaþiya ayırmak; • insannarı, obyektleri yazdırmak; • dikatlık hem duygu göstermäk. 	
<p>Uşaklara deyni literatura <i>Zaman hayır olsun!</i> Todur Marinoglu; <i>Güneş sabaalän uyanmış;</i>; <i>Şişiriga, sän büül</i>, Anna Kroytor; <i>Uşak başçasında</i>, Vasi Filioglu; <i>Pırıldak</i>, Todur Zanet; <i>Var iki kolcaaz bizdä</i> Todur Marinoglu; <i>Kelebek kondu gälä</i> Todur Marinoglu; <i>Uyu, uyu...</i> Todur Zanet; <i>Vatan</i> Todur Zanet; <i>Eni Yıl</i> Todur Zanet; <i>Ekmek</i> Todur Zanet; <i>Esapla</i>, Todur Marinoglu; <i>Kelebek</i>, Anna Kroytor; <i>Mamu</i>, Todur Zanet; <i>Baka</i>, Todur Zanet; <i>Uyu, uyu, piliççim...</i>, Olä Radova; <i>Pali</i>, Kosti Vasilioglu; <i>Horoz</i>, Kosti Vasilioglu; <i>Çirkin düş</i>, Kosti Vasilioglu; <i>Dostluk</i>, Kosti Vasilioglu; <i>Böcek</i>, Dionis Tanasoglu; <i>Karımca</i>, Dionis Tanasoglu; <i>Sülük, sülük</i>, Dionis Tanasoglu; <i>Kış</i>, Todur Zanet; <i>Çamcaaz</i>, Todur Marinoglu; <i>Kaar yaayêr enikunu</i>, Todur Marinoglu; <i>Lelek – uzun bacaklı</i>, Nikolay Baboglu; <i>Ördeklär uçtular: vrak-vrak-vrak</i>, Nikolay Baboglu; <i>İnek</i>, Todur Zanet; <i>Horoz öttü aulda</i>, Nikolay Baboglu; <i>Ayının başı baalı</i>, Todur Marinoglu; <i>Küsülü gezer kirpi</i>, Todur Marinoglu; <i>İncä belli karımca</i>, Olä Radova; <i>Sendä vardı beş alma</i>, Kosti Vasilioglu; <i>Olacun biri otlêêr</i>, Kosti Vasilioglu; <i>Kedi masa altında</i>, Dionis Tanasoglu; <i>Gül</i>, Todur Zanet; <i>Daul</i>, Nikolay Baboglu; <i>Oturarmış dădu, çay içärmış</i>, Lev Tolstoy; <i>Yardımcı</i>, Mina Kösä; <i>Hadi tanışalım</i>, Mina Kösä; <i>Top</i>, Todur Zanet; <i>Yaz</i>, Todur Zanet; <i>Maavi bordey</i>, Spiridon Vangeli; <i>Kuklacum</i>, Gheoghi. Vieru (çevirdi Nikolay Baboglu, h.b</p> <p>Folklor: Uşaklar için folklor. <i>Kon, kon, kelebek...</i>; <i>Kolada için türkülär h.b.</i></p>		

5. Metodologiya kolaylıkları

Ürederici-terbiederici lââzım mutlaka esaba alsın, ki didaktika projesi uşak başçalarında kompleksliydır. Gagauz dilinin üürenmesindä kurikulumun neeti: **türlü sözleşmök situatıyalarında aazdan informaatıyayı (haberı) kabul etmök, aazdan, kısa hem sadä mesajları gagauz dilindä söylemök, gagauz dilinnin kulturasını annamak, onun milli zengininiä saygı hem meraklık göstermök.**

Bu üzerä üredericilerin-terbiedericilerin teoriya hem praktika tarafından hazırlanması lââzımnıydır. Gagauz dilinin erkenki üüretmök projesin çevresindä, terbietmök içindekilerini proektleyerek, esaba bunnar alınaceklar:

- *Komunikativ-funkşional metodu* – ölä bir metod, angısı uşakları sözleşmeyeä teklif eder, üüretmök projesi sözleşmök modellerinä görä kurulêr. Uşaklar hergünkü yaşamakta, situatıyalarına simulatıya yaparak, dili, grupalarda yada çiftlerdä, üüreneceklär, gösterip kendi sözleşmök becermeklerini.

Bu modeli bütündän başarılması için mesajı işitmök, dinlemök hem söz etmök projesinä baalıdır, angıları interaktiv üüretmök projesin süresindä mutlaka olaceklar.

- Gagauz dilinin üürenmök projesinin süresindä zanaatlar realize ediler *integrir yada individual-eksperimental çalışmasının yardımınnan*. Bu çalışmaları sınırlarında esaba alınacak artistik literaturasının, muzıka hem incäzanaat çalışmasının baalantısında sözleşmenin hem becermeklerin ilerlemesi. Integrir çalışmaları kurikulumdän hep bir temaya baalıdır: hep o eni laflar, gramatika konstruktıyaları, sözleşmök/lafetmök konstruktıyaları esaba alınêr. Butakım, integrir metodu bakılêr nicä bir türlü alannarın arasında uydurmak ideyası, angısı verilän bir temaya baalıdır.

Uşak - integrir çalışmaları merkezıydır, bütün üüretmök-terbietmök projesi uşakları baalı, uşaa dayanêr, diil tematika birimnerinä. Butakım, integrir çalışmaları uşak taa serbest kendisini duyêr, uşaan var kolaylı kendisini yaşamak alayında gösterebilir, hiç kendini zorlatmadaan, sözleşmektä payalıp, kendi arkadaşlarınnan konuşsun, türlü-türlü produktları hazırlasın kendibaşına yada grupada, butakım interaktiv integrir sınıflarında uşakların kendi kuvediniä inanı (güvenmesi) büüyêr, gagauz dilindä konuşmaa serbestlik peydalanêr.

- Pozitiv üüretmök projesi tamannanacak *eksperimental metodunun yardımınnan*, açan barabar çalışacak hepsi resurslar: fizik, emoşional hem ruh. Eksperimental metodu başarlêr ozaman, açan uşak bir olayda mutlaka başkalarınnan etkilener, kendi denemelerinä baalıdır. Biri-birinnän yaşamaa üürener, bişey yaparak açıklamaklar yapêr, kendi bilgilerini hem becermeklerini praktikada kullanêr.

Üüretmök süresindä mutlak lââzım kullanılsın türlü üürenmök kanalları, uşakların sensor gelişmesini stimül etmök için. İtalian pedagogu M. Montessori sayêr, ki bizim duygularımız ”başka dünneyä açık kapular gibıdır”, ama sensor materyalleri veriler uşaklara onları açsınar deyni. Sensor materyalleri bir duyguya baalı: görmök, dokunmak, termal, işitmök, kokmak, datmak hem stereognostik. Dil üüreniler görerek, işideräk, dokunarak, dadarak, kokarak, gezineräk h.b. Deyecez: *Alma kırmızı*. Görmök: predmet – alma, renk – kırmızı. *Alma tatlı*. Datmak: dat – tatlı.

- Tematik bircikleri oyun çevresindä üürenilerlär, *didaktika oyunu* - o bir en önemni hem sık kullanılan metodu küçük yaştan dillerin üürenilmesindä. Bu metodu kullanarak, birleşer (garmoniya olêr) instruktiv hem distraktiv elementleri. Üürenmök sınıflarında sözleşmök becermeklerini ilerletmää deyni, türlü-türlü didaktika oyunları kullanılacak (fonetika, leksika,

gramatika): fonetika didaktika oynunarı, aktiv hem pasiv sözlüü zenginnetmāk için, gramatika temalarını praktika yapmak için oynunarı, sözleşmāk becermeklerin gelişmesi için oynunarı. Didaktika oynunarın hem sınışların seçilmesindä uşaklar kendileri dā payalêrlar. Didaktika oynunarı hem verili sınışlar uşakları soşial yaşamasına ilin girdirmää yardımcı olêrlar, terbiieder, ki istesinnär yaşamanın (angısında onnar payalêrlar) fizika, soşial hem kultura tarafını, matematikayı, sözleşmeyi, aazdan sözleşmeyi bilmää, annamaa. Bölä oynunarı hem sınışlar realize edilerlär küçük grupalarda, çiftlerdä yada individual işlerindä.

- Teklif ederiz çok geniştän kullanılsın aktiv-katılmak metodları, çeşitli metodların zanaatların arasında kullanması uşaklara sözleşmää kolaylık verecek konuşmakta pay almaa: *konuşmak, açıklamak, simulaşiya, yıldız patlaması, kolaj, rollera göra oynunarı, proekt* h.b. Bu metodların yardımınnan uşaklar havezlän gagauz dilindä lafedecekler, gagauz kultureasını üürenecekler, zanaatları gagauz dilindä sevcekler.

- Terbiietmāk proşesi mutlak lääzım birtakım şansları uşaklara deyni versin, farklı üüretmeyi geliştirsin. Butakım, gagauz dilinin üürenmāk proşesindä esaba lääzım alınsın: uşakların individual özellikleri (herbir uşaan kendi üürenmāk uuru var), angı uurda dilin bilmesi, üürenmāk stilleri (*görmāk, işitmāk, taktıl-kinestezik* h.b.), sade içindekilär, üürenmāk strategiyaları üürenmāk proşesin süresinä lääzım sadece uygunlansınnar.

- Küçük yaştan dillerin üürenmesi psikologun H. Garden çoklu inteligenşiya teoryasına temellenner (sözleşmak-lingvistika, logika-matematika, vizual-spaşial, taktıl-kinestezik, muzıka-ritmika, interpersonal-kişilärarası, intrapersonal, naturalist, varoluşçu/spiritual-ruh). Çoklu inteligenşiya teoryasının üürenmāk içindekilerinä ilgilenmeer, ama üüredicilerä yardım eder lääzımını erdä mi, yada vakıtta mı uşaan becermeklerini üza çıkarmaa.

Dil üürenmesinin ortamını kurmaa deyni, teklif ederiz gagauz dilinin kullanmasını başka sınışlarda, zanaatlarda da genişledelim. Dil üüretmesinin proşesi lääzım geçsin *rejim momentlerindä dā* (uşak başçasına gelmāk, sabaa gimnastikası, saba ekmää, dışarda gezinti h.b.), *ana-bobalarlan zanaatlarda da, kultura atelye çevresindä dā, lingvistika daalmalarında da, sabaalıklarda da*, başka çalışmalarda da, hem *mutlaka ayledä dā*.

Rejim zanaatlarında maasuz sözleşmāk modelleri kullanılêr. Rejim kıpınlarını ya üüredici, yada terbiieder var nicä geçirsin. Deyecez, uşakların uşak başçasına gelmesi rejim momentindä kullanacak butakım sözleşmāk modellerini: *Sabaa hayır olsun, uşaklar! Zaman hayır olsun! Uşak başçasına hoş geldiniz! Buluşmamıza sevinerim!* h.b., didaktika oynunarı, şiir – *Sabaa hayır olsun!*, türkü - *Sabaa hayır olsun!* h.b.

Ana dillinin üürenmāk proşesindä ***aylenin önemni rolünü belliederiz***. Onnar yardımcı olaceklar sözleşmāk becermeklerini kurmaa, motivaşiyayı üürenmāk proşesindä büütmää, dili hergüncü soşial ortamında kullanmaa. Ayledä ana-bobalar uşaklarlan barabar türlü sözleşmāk modellerini, resimni kartoçkaları kullansınnar, türkü, masal, dialog CD-dän seslesinnär, barabar türkü çalsınnar, şiir annatsınnar, butakım payalmakta uşakların sözlüü zenginneyecek, lafetmāk-konuşmak becermekleri geliştirecek, biri-birinnän etkilişmää soşial baalı olmaa istediü büüyecek.

Dillerin üürenmesindä küçük yaştan ana-bobalar mutlaka katılacak. Ana-bobalar, bir taraftan, üürenmāk proşesindä subyekt rolünü oynêrlar, başka taraftan, üüredicilerä neetlerin başarılı olması için yardımcı olêrlar. Ana-bobalar uşaklarlan barabar didaktika sınışlarına katılêrlar, aktiv payalêrlar. Butakım sınışlarda payalmak uşakların meraklını uyandıracak, stimül

verecek ana dilindä sözlüşmä, halkına sevda hem saygı duygusunu halk milli zengininiä tutturacak.

Taa genişän gagauz dilini kullanmaa var nicä *lingvistika hem kultura daalmalarında*. Bu sınışların çevresindä uşaklar ölä bir ortama düşerlär, neredä sade gagauzça lefedecekler, gagauz halkın adetlerinnän, kultasınnan tanışecekler, onnarın dünneyä görümünü genişledecekler.

Bunnarı başarmak için, çeşitli formalar kullanılabilir: masalların, annatmaların, fıkraların dramatizasyonu, şiir okumaları, türkü çalmaları, gagauz adetlerin inşenirovkaları. Lingvistika hem kultura daalmaları taa çetin uşakların komunikativ kompeteniyalarını kaaviledecekler.

Butakım sınışlarda maasuz komunikativ situatıyaları kurulacak, diskusiyalar, rollerä görä oynnar, inşenirovkalar, dramatizasyonlar h.b., angılarında var nicä payalsınnar ana-bobalar da.

6. Kantarlamak kolaylıkları

Kantarlamak uşak başçasında - o bir önemni etap dillerin öğrenmek projesindä, onun genel şartıdır/göreviydir uşakların bilgilerini, sonuçlarını, ilerlemesini hem gagauz dilindä konuşmasını kantarlamaa hem läazımını vakıtta didaktika projesini doorutmaa, geliştirmää, uşakların başarılarını, ii yaptıklarını metetmää, uşakları kabartmaa. Bu vakıt üretmenin sonuçları pak aazdan kantarlanılêr.

Kantarlamak temellener devlet standartlarında:

- a) ne uşak biler – bilgilär;
- b) ne becerer yapmaa – becermekler;
- c) nesoy becerecek bilgileri hem becermekleri kullanmaa – sınaşmaklar.

Kantarlamak geçiriler sistematik türlü metodların yardımınnan: *didaktika oynnarı, konuşmak, individual kartoçkalar* (resimnär, kollaj, yapıştırmak, kurulmuş cümleler hem annatmalar), *kantarlamak fişası, portfolio* (ona girer inforaşıya uşaan yaptıkları için, onun durumu, testler h.b.). Uşak başçasında uşakları kantarlêerar gözletmek metodunna da. Üredici gözlede uşaan yaptıklarını, herbir oluşu, angısı onunna baalı. Kantarlamak tehnikasında esaba alınêr frontal hem individual kantarlaması.

Kantarlamak, öğrenmek projesin süresindä, bir dooruducu (düzücü) olarak, mutlaka geçiriler herbir uurda. Kantarlamak projesindä üredici izler nicä uşaklar ürenerler, ne zorluklar karşıleerlar, yardım eder uşakların başarılarını üzä çıkarmaa, onarı ilerletmää. Kantarlamak kolaylık verer ürediciyâ didaktika projesinâ analiz yapmaa, didaktika projesinin kaavi hem yufka taraflarını belli etmää, didaktika strategiyalarını, vakıdı doru kullanmasını izlemää.

BIBLIOGRAFIYA

Național uurunda

1. *Codul Educației al Republicii Moldova*, 2014, modificat LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16.
2. *Cadrul de Referință al Curriculumului Național*, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, nr. 432 din 29 mai 2017.
3. *Concepția didactică a disciplinei Limba și literatura română în școlile cu limba rusă de instruire*, aprobată prin Hotărârea Colegiului Ministerului Învățământului. nr. 17 din 21.11.95.
4. *Curriculum național: învățământul primar*. Chișinău: Lyceum, 2018.
5. *Curriculum național. Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale: învățământul primar. Ghid de implementare a curriculumului disciplinar.*/Cazacu T., Feteasco R., Roșcovanu V. ș.a. Chișinău: Lyceum, 2018.
6. *Curriculum național: învățământul primar. Limba străină (I)*./Guțu I., Munca-Aftenev D., Guțu S. ș.a. Chișinău: Lyceum, 2018.
7. *Curriculumul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1 – 7 ani) în Republica Moldova*. Chișinău 2006.
8. *Curriculum pentru educație timpurie (copiii de la naștere la 6 ani)*.București, 2017.
9. *Standarde de învățare și dezvoltare pentru copil de la naștere până la 7ani: Standarde profesionale naționale pentru cadrele didactice din instituțiile de educație timpurie*. Aprobate de către Consiliul Național pentru Curriculum, 23 august 2010.
10. *Strategia Moldova Digitală 2020*, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 857 din 31.10.2013.
11. *Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022*, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1106 din 03.10.2016.

Înternațional uurunda

12. *Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare* /Comitetul Director pentru Educație “Studierea limbilor și cetățenia europeană”./Trad. din lb. fr. de Gheorghe Moldovanu. – Chișinău: Tipografia Centrală, 2003. Disponibil: <http://isjvn.vn.edu.ro/upload/f527.pdf>.
13. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion volume with new descriptors*. Council of Europe, Strasbourg, 2018. Disponibil: <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>.
14. *ISCED – Clasificarea Internațională Standard a Educației*, UNESCO, 2011.
15. *Nivel prag pentru învățarea limbii române ca limbă străină*. Consiliul de Cooperări Culturale, Strasbourg, 2001.

Aaraşturmaklar/raportlar

16. Bucun N., Guțu V., Ghicov A. ș.a. *Evaluarea curriculumului școlar. Ghid metodologic*. Chișinău: IȘE, 2017.
17. *Evaluarea curriculumului național în învățământul general. Studiu*. Chișinău: MECC, IȘE, 2018.
18. *Probleme de predare a limbilor în școlile alolingve din Republica Moldova: o analiză de necesități*. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica cu sprijinul Înalțului Comisar pentru Minoritățile Naționale ale OSCE, 2009.

Literatura

19. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. *Învățarea simultană a limbilor română și găgăuză. Ghid metodologic*. Chișinău: GraficDesign, 2015.
20. Barbăneagră A., Cucu L., Petrenco L. ș.a. *Curriculum. Învățarea simultană a limbilor română și găgăuză. Nivelul A1.1. ANTEM*. Chișinău: Grafic Design, 2016.
21. Barbăneagră A., Stoletneaia A., ș.a. *Niku hem Länka gagauz dilini barabar üürenerlär. Kiyat* + CD. ANTEM. Chișinău, Tipografia Centrală, 2016.
22. Barbăneagră A., Stoletneaia A., ș.a. *Niku hem Länka gagauz dilini barabar üürenerlär. Resimni kartoçkalar*. 500 kartoçka (cu CD). Tipografia Centrală, 2016.
23. Barbăneagră A., Stoletneaia A., ș.a. *Gagauz dilini barabar üüreneriz: Masal, cümbüş, fikra toplumu* + CD. (ANTEM). Chișinău: Tipografia Centrală, 2016.
24. Barbăneagră A., Stoletneaia A., ș.a. *Gagauz dilini barabar üüreneriz: Şiir hem türkü toplumu* + CD. ANTEM. Chișinău: Tipografia Centrală, 2016.
25. Barbăneagră A. *Conceptualizarea procesului de învățare integrate a conținutului și a limbii în instituțiile cu instruire în limba rusă din RM. // „Educația lingvistică – mijloc de promovare a dialogului intercultural și a integrării socio-profesionale”*, Chișinău, 2016.
26. Balint M. *Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar. Didactica limbii și literaturii române*. Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 2008.
27. Bocoș, M., Chiș, V. *Abordarea integrată a conținuturilor curriculare, particularizări pentru învățământul primar*. Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2014.
28. Bolboceanu A. *Accesul, relevanța și calitatea educației în instituțiile de educație timpurie*. Chișinău: Lexon-Prim, 2014.
29. Callo T. *Educația lingvistică*. Chișinău, 2009.
30. Carabet N., Gânju St., Haheu E. etc. *Didactica educației preșcolare*. Chișinău, 2012.
31. Cemortan-Secara S. *Formarea personalității copilului în cadrul activității verbal-artistică*. Chișinău: Universitas, 2000.
32. Dascal A. ș.a. *Modele de socializare a copiilor de vârstă preșcolară (5-7 ani) în cadrul activităților integrate cu orientare parteneriat instituție preșcolară-familie*. Ghid metodologic pentru cadrele didactice și părinți. Chișinău: Reclama, 2012.
33. *Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie și preșcolară*. Disponibil pe: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ghid_cor3.pdf.
34. Golu P., Zlate M. *Psihologia copilului*. București: Editura Didactică și pedagogică, 1998.
35. Gurlui I., Andreeescu L. *Activitățile integrate în grădiniță. Ghid metodic*. Pitești: Editura Carminis, 2014.
36. Guțu Vl. (coord.), Chicu V., Dandara O. ș.a. *Psihopedagogia centrată pe copil*. Chișinău: CEP USM, 2008.
37. Hobjilă A. *Elemente de didactică a activităților de educare a limbajului (etapa preșcolarității)*. Iași: Institutul European, 2008.
38. Лосева А.А. *Особенности речевого развития двуязычных коммуникантов дошкольного возраста*. Disponibil pe: www.pglu.ru/lib/.../VII/uch_2010_VII_00042.pdf
39. Molan V. *Didactica domeniului "Limbă și comunicare" din învățământul preșcolar*. București, 2017.
40. Pamfil A. *Didactica limbii și literaturii române (pentru învățământul în limbile minorităților naționale)*. Cluj: Editura Dacia, 2000.
41. Platon E. (coord.) ș.a. *Procesul de predare/învățare a limbii române ca limbă nematernă (RLNM) la ciclul primar. Suport de curs*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2011.
42. Протасова Е., Родина Н. *Методика обучения дошкольников иностранному языку*. Москва: Златоуст, 2013.
43. Протасова Е., Родина Н. *Многоязычие в детском возрасте*. Москва: Златоуст, 2011.
44. Протасова Е., Родина Н. *Русский язык для дошкольников*. Москва: Златоуст, 2013
45. Sîrghie A. *Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul preșcolar și primar*. Sibiu: Alma Mater, 2009.

46. Vrânceanu M., Turchină T. ș.a. *1001 idei pentru o educație timpurie de calitate*. Ghid pentru educatori. Chișinău: Centrul Educațional Pro Didactica, Chișinău, 2013.
47. Vărășmaș E., Guranda O., Vrânceanu M. ș.a. *Educație timpurie individualizată*. UNICEF – Moldova. Chișinău: Editura Cartier, 1999.
48. Протасова Е., Родина Н., Методика обучения дошкольников иностранному языку(www.mgu-russian.com/download.php).
49. Pavli Fusu “Sabaa hayır olsun!”, İstanbul - 1997
50. Baboglu, N., Baboglu, I., Dicționar găgăuz-român/român-găgăuz, Lumina, Chișinău, 1998.
51. Cebotari, P., Dron, I., Dicționar găgăuz-rus- român, Pontos, Chișinău, 2002.

Site-lar:

52. <http://bilingual.antem.org/>
53. http://video.elearning.ubbcluj.ro/?page_id=538
54. <https://www.copilul.ro/educatie/>
55. <http://www.parinti.com/>
56. <http://www.povesti-pentru-copii.com/>
57. <http://www.romanianvoice.com/>
58. <http://fiseprescolari.blogspot.md/>
59. <http://junior.clopotel.ro/galerie-clopotel-junior>
61. www.universdecopil.ro/

Masal, cümbüş, annatma, şiir toplumnarı:

1. Baboglu N. *Literatura sabaalıkları uşak başçasında*. Lumina, Kişinöv, 1990.
2. Baboglu N. *Masallar*, 1991.
3. S. Bulgar *Masallar*
4. Çebotar P. Bizim dost Nastradin,
5. Vasilioglu K., Guţu V. *Resimni sözlük*. Lumina, Kişinöv, 1996.
6. Kösä M. *Gercik evim*, 1999.
7. Kuroglu S. Çık, çık, güneşçik, Kişinöv, 1991.
8. Vasilioglu K. Sızıntıcık,
9. Koca S. Şen bukvalık, Kişinöv, 2006
10. Marinoglu T. *Okumak kiyadı*. Lumina, Kişinöv, 1992.
11. Zanet T. Karımcalık, Kişinöv, 1992.
12. Zanet T. *Böcecik*, Ankara, 2012.
13. Vasilioglu K. *Masallar, Uygun sözlär, Bilmeycelär*. Ştiinţa 2002.
14. Marinoglu T. *Benim sevgili dostlarım*, Kişinöv, 2016
15. Kösä M. *Okumak kiyadı*. Ştiinţa, Chişinêu, 1997.

Leksika minimumu

Orta grupa	Büük grupa	Hazırlık grupası
<p>A: ana, alma, armut, aul, ayakkabı, ayakkabı giimää;</p> <p>B: bu, bir, bän, beş, büük, biyaz, baka, boba, beygir;</p> <p>Ç: çocuk, çam, çay, çanak, çok, çalmaa, çölmek, çaşka, çizmä;</p> <p>D: da, dädu, dışarda, dolap, don, dört, doktor;</p> <p>E: ev, evdä, emeni, ekmek, erik;</p> <p>F: farfiri, fistan, fusta;</p> <p>G: giimää, gözäl , giimää, gölmek;</p> <p>H: horoz;</p> <p>İ: iki, içmää, islää, imää;</p> <p>K: keçi, kız, kartofi, kaşık, kara, kukla, kedi, krivat, kırmızı, kara, küçük, köpek, kilim, kub;</p> <p>L: laana;</p> <p>M: mavi, mamu, mali, masa, maşına, martacık, meyva, Moldova, morkva;</p> <p>O: o, olmaa, oda, oyuncak, oynamaa;</p> <p>P: patlacan, polişiyacı/ polis, piliç;</p> <p>S: sän, sarı, su, salon, skemnä, sup, saa ol, sofa, sepet;</p> <p>Ş: şoför, şişiriga, şiir;</p> <p>T: tauk, tatlı, türkü, tavşam, top, triko;</p> <p>U: uşak, uşak başçası;</p> <p>Ü: üç;</p> <p>V: var;</p> <p>Y: yaşamaa, yok;</p> <p>Z: zarzavat.</p>	<p>A: aaç, ayak, altı, ardey, avşam, avtobus, aşçıyka, aylä, akıllı, almaa, aaramaa, acımaa;</p> <p>B: bayır, burnu, biz, burada, biskvit, bomboni, bolniça/ hastane, balık, buzdolabı, bıçak, beenmä, babaç;</p> <p>C: ceviz;</p> <p>Ç: çanta, çatal, çaynik, çorap, çizmä;</p> <p>D: daa, deniz, düzmää, dokuz;</p> <p>E: eşillik, el, edi;</p> <p>F: boynu askısı (şarf), fes, furkuliça;</p> <p>G: güz, göz, gözlük, giimää, gitmää, getirmää, gözlemä, gezi, gelmää;</p> <p>H: hasta; hayat,</p> <p>İ: iışı, ißer, işlemää, ilkyaz, istemää;</p> <p>K: kış, kafa, kulak, kufnä, koyun, kaaz, kardaş, kızkardaş, kurtka, kirez, kutlamaa, kutlamak, kolada türküsü, konstruktor, kaşıcak, koymaa, kaavi, küsülü, kaşa;</p> <p>L: lokma, lafka;</p> <p>M: meyva, meyva suyu, masal, mutfak, mor, mobila;</p> <p>O: orada, on, oyuncak, oda;</p> <p>Ö: ördek;</p> <p>P: park, plita, piinir, pidä paraliya, panayır, peşkir;</p> <p>R: resimnemää;</p> <p>S: sekiz, salata, salon, saalıklı, surat, suuk, sabun, sıbitmaa, sıcak, saa yaayı, siz, süt, silinmä, satın alma, salkım, soyunmaa, sabaa, satıcı, sincap;</p> <p>Ş: şapka;</p> <p>T: terbiedici, terlik,</p>	<p>A: analar-bobalar, ad, adres, açmaa, annamaa, ayakkablarını çıkarmaa, anmak taşı, arkadaş, askı, aslan;</p> <p>B: baya odası, biçikleta, baaşış, baş kasaba, barabar, bayrak, bakmaa, bereket, buyurun, boyamaa;</p> <p>C: cumaa, cümertesi;</p> <p>Ç: çarşamba, çiidem;</p> <p>D: duvar, duuma günü, dondurma, dondurmaa, düzmää;</p> <p>E: erimää;</p> <p>F: film, fil;</p> <p>G: grupa, gün, girmää, gezmää, gecä, geçmää;</p> <p>H: haylaz, hazırlamaa;</p> <p>İ: insan, imää yapmaa, islää, ii, istemää, irmi;</p> <p>K: kaar, kaçmaa, kaplan, kişi, kasaba, kiyat, kızak, küü, kötü, kirli, kaar yayêr, kalem, kaar tüüyü;</p> <p>L: lüzgär, lüzgär eser;</p> <p>M: meraklı, maymun, merkez, mikrobus;</p> <p>O: onbir oniki, onüç, ondört, onbeş, onaltı, onedi, onsekiz, ondokuz, oynamaa, okumaa, olmuş,</p> <p>P: pak, paklamaa, pantofi, pençerä, paalı, pazertesi, perşembä, pazar;</p> <p>R: ruba, resim, respublika;</p> <p>S: sali, suuk, sevmää, saalık, saklanmaa, saymaa, semafor, soyunmaa, sorkova, sokak, sormaa, sölemää;</p> <p>Ş: şeremet, şamar, şen, şennik, şiir;</p> <p>T: tablo, tanımaa, trolleybus;</p> <p>Ş: şırk;</p> <p>U: unuka, uşak, uzun;</p> <p>Ü: üüsek ev, üşümää, üürenmä;</p> <p>V: vapor;</p> <p>Y: yıl, yortu, yayan, er;</p> <p>Z: zebra, zengin;</p>

	toplamaa, tren; U: uçak, uyanmaa; Ü: üzüm; V: vatan; Y: yaz, yımırta, yapmaa, yabanı, yıkanmaa, yaşamaa; Z: zerdeli.	
--	--	--

*Notä: Herbir grupa için sade eni laflar veriler. Taa ilerdän üürenilmiş laflar her zaman tekrar edilir.

Eklenti 2.

Grupalara görä sözleşmäk örnekleri

Orta grupa	Büük grupa	Hazırlamak grupası
<ul style="list-style-type: none"> • Selemneşmäk modelleri: – <i>Sabaa hayır olsun!</i> – <i>Zaman hayır olsun!</i> • Selemneşmeyä cuvap: – <i>Sabaa hayır olsun!</i> – <i>Zaman hayır olsun!</i> • Saalıcaklan modelleri: – <i>Kalın saalıcaklan!</i> • Danışmak modelleri: – <i>Maşi! Vani!</i> • Tanışmak modelleri: <i>Bän+ad.</i> – <i>Bän Lena.</i> • Kimisä tanıştırmak modelleri: <i>O+ad.</i> – <i>O Dan. /O Daşa.</i> • Şükür etmäk modelleri: <i>Saa ol! Saa olun!</i> • Predmetleri, insannarı tanımak: – <i>Bu ayı/Bu kedi.</i> <i>O Saşa. O Nastä.</i> • Predmetleri yazdırmaa: 	<ul style="list-style-type: none"> • Selemneşmäk modelleri: <i>Seläm! / Avşam hayır olsun!</i> • Selemneşmeyä cuvap: – <i>Seläm!</i> – <i>Avşam hayır olsun!</i> • Tanışmak modelleri: <i>Benim adım+ad.</i> – <i>Benim adım Kati.</i> • Kimisä tanıştırmak modelleri: <i>O + zanaat.</i> – <i>O doktor.</i> – <i>O terbedici.</i> • İnsannarı tanıtmaa: – <i>Bu boba. Bu mamu.</i> • Kimin – göstermää: <i>benim bakam, benim malim.</i> • Predmetleri yazdırmaa: <i>büük eşil şişiriga, küçük kırmızı maşına</i> • İnsanı yada bir işi yazdırmaa: <i>çalışkan kardaş, gözäl kızkardaş</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Danışmak modelleri: <i>Sevgili mamucuum...</i> • Tanışmak modelleri: – <i>Benim adım Kati.</i> • Birkimseylän tanışmak modelleri: – <i>Sän kimsin?</i> – <i>Senin adın ne (nesoy)?</i> • İnsannarı tanımaa: – <i>Kim bu? Adı ne (nesoy)? Zanaatı ne?</i> • Kendisi yada bir insan için informaşiya vermää: – <i>Bän Saşa. (Bän) 6 yaşındayım. Gagauz dilini üürenerim.</i> – <i>O Koli. Koli 5 yaşında.</i> – <i>O uşak başçasında.</i> – <i>O Maşa. Maşa büün uşak başçasında yok. O hasta. Maşa bu gün evdä.</i> • Yapabildii işlär için lafetmää:

<p><i>sarı şişiriga, büyük maşına, biyaz kedi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Predmetlər için informasiya istemää: – <i>Bu ne? Bu kim?</i> – <i>Ne var?</i> • Verbal nonverbal cevap vermää: – <i>Bu kub/Bu uçak.</i> • Bir predmet için informasiya istemää: – <i>Sendä ne var?</i> • Verbal nonverbal cevap vermää: – <i>Bendä bir şişiriga var.</i> – <i>Bendä bir top var.</i> – <i>Bendä şişiriga yok.</i> – <i>Bendä top yok.</i> • Bir predmet yada oluş için informasiya istemää: – <i>Sendä şişiriga var mı?</i> – <i>Sendä bir top var mı?</i> • Cuvap vermää: <i>Da, (var). Yok.</i> • Bir insan için informasiya istemää: – <i>Sän kimsin?</i> – <i>Bu kim?</i> – <i>O Daşa mı?</i> – <i>Kim o?</i> • Cuvap vermää. Verbal nonverbal cevap vermää: – <i>Bän Maksim.</i> – <i>Bu boba. Bu mamu.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Predmetlər, onların nişannarı için informasiya istemää: – <i>Kub nesoy? Maşına nesoy?</i> – <i>Beygir nesoy? İnek nesoy?</i> • Cuvap vermää. Verbal nonverbal cevap vermää: – <i>Kub sarı.</i> – <i>Maşına kırmızı.</i> – <i>Beygir kaavi. İnek büyük.</i> • Bir insanı tanımak için informasiya istemää: – <i>Bu kim?</i> – <i>Senin dädun nesoy?</i> – <i>Senin babun nesoy?</i> • Cuvap vermää. Verbal nonverbal cevap vermää: – <i>Bu benim malim/babum. O şeremet.</i> – <i>Bu benim bakam/dädum. O işçi.</i> • Bir insan için informasiya istemää: – <i>Kardaşın var mı?</i> • Cuvap vermää: – <i>Da, (var). Var.</i> – <i>Yok.</i> • Kendisi için informasiya vermää: – <i>Bän Vika./Benim adım Vika. Bän 6 yaşındayım.</i> • Bir insan için informasiya vermää: 	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Bän çalmaa/ resimnemää bilerim.</i> • Predmetleri, işleri, insanları yazdırmaa. • Predmetlər, insanlar için informasiya ayırmaa: <i>Kim? Ne? Neredä? Kiminnän? Neylän? Nesoy?</i> • Cuvap vermää: – <i>Sandu uşak başçasında. O mamusunnan gelir.</i> • Kendi duyguları hem davranması için informasiya istemää: – <i>Patlacan beenersin mi?</i> – <i>Alma beenersin mi?</i> – <i>Ne beenersin?</i> • Duygular için cevap vermää. – <i>Yazı beenerim.</i> – <i>Şefteli beenerim.</i> • Yalvarmak (istemäk) modelleri – <i>Var mı nicä gitmää/ sormaa?</i> • Cuvap vermää: – <i>Var nicä! Buyur! Gir! Sus!</i> • İzin vermää bişey yapmak için: – <i>Da.</i> • İzin vermää – atılmaa (ret etmää, kabletmemää): <i>Yok nicä! Lafetmä! Gülmä!</i> • İstedini söylemää:
---	--	--

<p>– O Andrey. O Anä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bir iş, insan yada olay için informațiya istemää: <i>Kim? Ne? Nesoy?</i> • Bişey dilemää: <i>Bereketli olsun!</i> • Saymaa hem sayıyı göstermää (1-5): <i>Bir, iki, üç .../ iki kedi</i> • Sınışlar/izinnär: <i>Sesläyin!</i> <i>Tekrarlayın!</i> <i>Sorun!</i> <i>Cuvap verin!</i> <i>Çalın!</i> <i>Resimnäyin!</i> <i>Boyayın!</i> <i>İyin!</i> 	<p>– O Daniil./O Lena.</p> <p>– Viktor beş yaşında./O altı yaşında.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bir iş, insan yada olay için informațiya istemää: <i>Kim? Ne? Nesoy? Neredä?</i> <i>Kaç?</i> - Kaç .....var - Kaç skemnä var? - Masanın dolayında kaç uşak var?) <i>Kiminnän?</i> <i>Neylän? Nesoy?</i> • Kendi duygularını hem davranmasını göstermää: – <i>Bän yazı severim.</i> – <i>Bän zerdeli severim.</i> • Bişey dilemää: – <i>Eni yılın kutlu olsun!</i> – <i>Eni yılınız kutlu olsun!</i> • Acıyı göstermää: <i>Kafam acıyêr. Dişlerim acıyêr.</i> • Saymaa hem sayıyı göstermää (5 - 10). • Sınışlar/ izinnär: <i>Lafedin!Koyun!</i> <i>Kartoçkayı kaldırın!</i> <i>Kartoçkayı kaldırmayın!</i> <i>Lafetmeyin! Koymayın!</i> • Kimäsä bişey yapsın söylemää: <i>Kapa kapuyu!</i> <i>Kiyadı ver!</i> 	<p>– <i>Bän dondurma isteerim.</i> <i>Bän süt isteerim.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bir iş, insane yada olay için informațiya istemää: <i>Kim? Ne? Nesoy? Neredä?</i> <i>Kaç? Nicä?</i> • Prost etmää: <i>Prostedin! Afedin!</i> • Bişey dilemää: <i>İi başarılar!</i> <i>Kutlu yortular!</i> – <i>Paskellä yortusu kutlu olsun!</i> – <i>Kolada yortusu kutlu olsun!</i> – <i>İlin gecä!</i> • Saymaa hem sayıyı göstermää (11 - 20). • Sınışlar/izinnär: <i>Resimä bakın!</i> <i>Söläyin!</i> <i>Toplayın! Uydurun!</i> <i>Birleştirin!</i> <i>Bulun!</i> <i>Gösterin!</i> <i>Çiftlerdä işläyin!</i> • Kimäsä bişey yapsın söylemää: <i>Lafları tekrarla!</i> <i>Sofrayı kaldır!</i>
--	---	---

*Notä: Herbir grupa için sade eni laflar veriler. Taa ilerdän ürenilmiş laflar her zaman tekrar ediler